ΕΤΟΣ Δ'. —ΤΟΜΟΣ Β'. —Αριθμὸς 16 Κων]πολις 15 Μαρτίου 1912

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ἐν Κων)πόλει Γρ. 30
ἐν ταῖς ἐπαρχίαις » 40
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Φρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΚΟΥΡΣΟΥΝΛΟΥ ΧΑΝ
ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ|ΠΟΛΙΣ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται

Ἕκαστον φύλλον Γρ 1.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Λ. ΤΟΛΣΤΟΗ

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΤΩΜΑ

ΠΡΑΞΗ Γ'.

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸν ἀριθ. 15)

Μιὰ μέτρια κατοικία: καριόλα, τραπέζι, σοφᾶς.

Ὁ Φέγγιας εἶναι μόνος. Χτυπᾷ ἡ πόρτα, καὶ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Μάσσας ποὺ λέγει: «Γιατὶ κλειδώθηκες, Θόδωρε Βασίλιεβιτς; Ἄνοιξε μ', Φέγγια.

Φέγγιας.—(Ἀνοίγει:) Σ' εὐχαριστῶ ποὺ ἦρθες. Σταναχωριοῦμαι, σταναχωριοῦμαι ποὺ πάω νὰ σκάσω.

Μάσσα.—Γιατὶ δὲ μᾶς ἦρθες; Ἤπιες πάλι; Καὶ ἡ ὑπόσχεση σου!

Φέγγιας.—Τὸ ξέρεις πὼς δὲν ἔχω πιὰ χρήματα.

Μάσσα.—Ὤ! τί δυστυχία γιὰ μένα νὰ σ' ἀγαπῶ!

Φέγγιας.—Μάσσα!

Μάσσα.—Τί, Μάσσα, Μάσσα! Ἂν μ' ἀγαποῦσες θὰ τὴ χώριζες πρὸ πολλοῦ. Σοῦ τὸ ζητᾶ καὶ ἡ γυναῖκα σου. Λὲς πὼς δὲν τὴν ἀγαπᾶς... καὶ ὅμως δὲν τὴν παραιτᾷς. Νὰ πιστεύσω ἄραγε πὼς δὲ θέλεις νὰ τὸ κάμῃς;

Φέγγιας.—Μὰ ξέρεις καλὰ γιατὶ δὲν τὸ θέλω.

Μάσσα.—Ἀνοησίες! Καλὰ λένε πὼς δὲν εἶσαι ἱκανὸς γιὰ τίποτε.....

Φέγγιας. Τί θέλεις νὰ σὲ πῶ; Πὼς τὰ λόγια σου μὲ πειράζουν; Τὸ ξέρεις καλὰ κ' ἡ ἴδια.

Μάσσα.—Τίποτε δὲ σὲ πειράζει.

Φέγγιας.—Καὶ ὅμως ξέρεις πὼς ἔχω μιὰ μόνη χαρὰ στὴ ζωή μου, τὴν ἀγάπη σου!

Μάσσα.—Ἀ βέβαια! ἡ ἀγάπη μου εἶναι ἀγάπη μου, μὰ δὲ βλέπω καθόλου τὴ δική σου!

Φέγγιας.—Μὴ φαντάζεσαι πὼς θὰ σὲ ὁρκισθῶ. —Καὶ γιατί;... ξέρεις καλὰ πὼς σ' ἀγαπῶ.

Μάσσα.—Φέγγια, γιατὶ μὲ τυραννεῖς ἔτσι;

Φέγγιας.—Ποιὸς ποιόνα τυραννεῖ;

Μάσσα.—(Κλαίει). Εἶσαι κακός.

Φέγγιας.—(Τὴν πλησιάζει καὶ τὴν ἀγκαλιάζει). Ἔλα, τί ἔχεις πάλι; Ἂς τ' ἀφήσουμε αὐτά. Καλήτερα νὰ ζοῦμε, παρὰ νὰ κλαῖμε... τὰ δάκρυα δὲ σὲ πᾶνε, γλυκειά μου Μάσσα....

Μάσσα.—Μ' ἀγαπᾶς;

Φέγγιας.—Ποιὰν ἄλλη μποροῦσα ν' ἀγαπήσω;

Μάσσα.—Ἐμένα, μονάχα ἐμένα;—Διάβασε με τώρα ἐκεῖνο ποὺ ἔγραψες.

Φέγγιας.—Θὰ στεναχωρεθῇς.

Μάσσα.—Ἀφοῦ τὄγραψες ἐσύ, θὰ εἶναι ἔμορφο.

Φέγγιας.—Καλά! ἄκουε. (Διαβάζει). «Ἀργά, τὸ χυνόπωρο, στ' δροπέδιο Μουρεγκίν. Εἴτανε ἕνα μικρὸ δάσος μὲ χῶμα ξερό, σκεπασμένο μὲ καινούργια βλαστάρια. Ἡ μέρα εἴτανε σκοτεινή, χλιαρὴ καὶ ἥσυχη. Μία ὁμίχλη.....»

Ἕνας γέρος γύφτος, ὁ Ἰβὰν Μακάροβιτς καὶ μιὰ γριὰ γύφτισσα, ἡ Ναστάσια Κάνοβνα, μπαίνουν ἐκείνη τὴ στιγμή· Εἶναι οἱ γονεῖς τῆς Μάσσας.

Ναστάσια Κάνοβνα.—(Ὁρμᾶ στὴ θυγατέρα της). Ἄ! σὲ βρήκαμε, ψωραλέο πρόβατο!... Τὰ σέβη μου, κύριε. (Στὴν κόρη της). Τί μᾶς μαγειρεύεις πάλε; λέγε!

Ἰβὰν Μακάροβιτς.—(Στὸ Φέγγια). Κάμεις ἄσκημα, κύριε. Καταστρέφεις τὴν κόρη μας. Ναί, εἶναι ἄσκημο, εἶναι πρόστυχο αὐτὸ ποὺ κάμεις.

Ναστάσια Κάνοβνα.—Πάρε τὸ φισού σου καὶ πήγαινε. Θὰ σὲ μάθω ἐγὼ νὰ φεύγῃς ἀπὸ τὸ σπίτι.... Τί θὰ πῶ στοὺς ἄλλους; Μπλέχεσαι μ' ἕνα ἐρωτεμένο ποὺ δὲν ἔχει δεκάρα! Μήπως θὰ κατορθώσῃς νὰ τὸν κάμῃς ποτὲ νὰ πληρώσῃ.

Μάσσα.— Δὲ μπλέχουμαι. Ἀγαπῶ τὸ Θόδωρο Βασίλιεβιτς καὶ τίποτε περισσότερο. Δὲν ἔφυγα ἀπὸ τὸ θίασο, θὰ τραγουδῶ καθὼς καὶ πρίν, ἀλλά.....

Ἰβὰν Μακάροβιτς.—Σκάσε, γιατὶ σὲ βγάζω τὰ μαλλιά σου. Ποιὸς σοῦδωκε αὐτὸ τὸ κακὸ παράδειγμα; Οὔτε ὁ πατέρας σου, οὔτε ἡ μητέρα σου, οὔτε ἡ θεία σου. (Στὸ Φέγγια). Εἶναι ἄσκημο αὐτὸ ποὺ κάμεις, κύριε. Ἐμεῖς σ' ἀγαπούσαμε. Πόσες φορὲς δὲν τραγουδήσαμε δωρεάν, γιὰ νὰ σ' εὐχαρι-

στήσουμε. Σὲ λυπούμασταν. Κ' ἐσύ, νὰ τί κάμεις ἐσύ!

Ναστάσια Κάνοβνα.—Κατάστρεψες τὴ μοναχοκόρη μας, τὴ διαμαντένια μας τὴν κόρη, τὴ χαρὰ τῶν ματιῶν μας. Τὴν ἔριξες μὲς στὴν κοπριά. Δὲν πιστεύεις στὸ θεό!

Φέγγιας.—Ὄχι Ναστάσια Κάνοβνα, μὲ κατηγορεῖς ἄδικα. Μεταχειρίσθηκα τὴν κόρη σου σὰν ἀδελφή μου, σεβάστηκα τὴν τιμή της. Μὴ βάζεις στὸ νοῦ σου κακό. Τὴν ἀγαπῶ, δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἀλλιῶς.

Ἰβάν.—Γιατὶ δὲ τὴν ἀγαποῦσες, ὅταν εἶχες χρήματα; Ἂς ἔδινες δέκα χιλιάδες ρούμπλια στὸ θίασο καὶ θὰ εἶχες τὴ Μάσσα μὲ τρόπο τίμιο. Σήμερα ποὺ δὲν ἔχεις πιὰ οὔτε δεκάρα, τὴν κλέφτεις στὰ κρυφά. Ντροπή σου, Θόδωρε Βασίλιεβιτς, ντροπή σου.

Μάσσα.—Δὲ μ' ἔκλεψε, ἦρθα μονάχη μου, κι' ἂν μὲ πάρετε τώρα μαζύ σας, θὰ ξαναρθῶ. Τὸν ἀγαπῶ, τελείωσε! Ἡ ἀγάπη μου θὰ σπάση ὅλες τὶς κλειδαριές σας. Δὲ θέλω....

Ναστάσια.—Ἔλα, μικροῦλα μου, μὴν πεισματώνεσαι!.... Ἔκαμες ἄσκημα, ἔλα....

Ἰβάν.—Πολλὰ εἴπαμε, περπάτα. (Παίρνει τὴν κόρη του ἀπὸ τὸ χέρι). Ἀντίο, κύριε. (Βγαίνουν καὶ οἱ τρεῖς).

Πρίγκηπας Ἀμπρέκωφ.—(Μπαίνοντας). Συγχωρῆστε με, εἶδα χωρὶς νὰ θέλω μιὰν ἄσκημη σκηνή...

Φέγγιας.—Σὲ ποιόνα ἔχω τὴν τιμή... (Τόνε γνωρίζει). Ἄ! ὁ πρίγκηπας Δημητρίεβιτς. (Τὸν χαιρετᾷ).

Πρίγκηπας.—. . . . μιὰν ἄσκημη σκηνή. Θὰ προτιμοῦσα νὰ μὴν ἄκουα τίποτε· ἀφοῦ ὅμως τὰ ἄκουσα, πρέπει νὰ σᾶς τὸ πῶ. Μὲ ὁδήγησαν ἐδῶ, ἔπρεπε νὰ φυλάξω νὰ φύγουν αὐτὰ τὰ πρόσωπα· τοῦ κάκου χτυποῦσα τὴν πόρτα, ὁ κρότος χανότανε μέσα στὶς φωνές....

Φέγγιας.—Σᾶς παρακαλῶ, καθῆστε λοιπόν.... Σᾶς εὐχαριστῶ ποὺ μὲ τὸ εἴπατε, θὰ σᾶς ἐξηγήσω αὐτὴν τὴ σκηνή. Ἀδιάφορο τί σκέπτεσθε γιὰ μένα. Ἤθελα μονάχα νὰ σᾶς πῶ πὼς εἶναι ἄδικα αὐτὰ ποὺ λέγανε στὴ νέα, στὴ γύφτισσα αὐτὴν τὴν τραγουδίστρια. Εἶναι ἀθῶα σὰν περιστέρι καὶ οἱ σχέσεις μας εἶναι ὅλως διόλου φιλικές· ἂν καὶ ἔχουν κάποια ποίηση, ἡ τιμὴ ὅμως αὐτοῦ τοῦ κοριτσιοῦ εἶναι ἄθικτη. Αὐτὸ ἤθελα νὰ σᾶς πῶ. Καὶ τώρα, τί ἀγαπᾶτε; Σὲ τί μπορῶ νὰ σᾶς χρησιμεύσω;

Πρίγκ.—Πρῶτα, πρῶτα....

Φέγγιας.—Συγγνώμη, πρίγκηψ, ἡ κοινωνική μου θέση εἶναι τώρα τέτοια, ὥστε οἱ λίγες μας παλιὲς σχέσεις δὲν φθάνουν βέβαια γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐπίσκεψη σας. Πρόκειται λοιπὸν γιὰ κάποια δουλειά. Τί τρέχει;

Πρίγκ.—Ἀλήθεια, τὸ μαντέψατε, πρόκειται γιὰ μιὰ ὑπόθεση. Καὶ ὅμως, σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστέψετε ὅτι ἡ σημερινή σας κατάσταση δὲν ἄλλαξε καθόλου τὰ αἰσθήματα, ποὺ εἶχα γιὰ σᾶς.

Φέγγιας.—Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό.

Πρίγκ.—Νὰ τί τρέχει: Ὁ γιὸς τῆς σεβαστῆς μου φίλης Ἄννας Δημητριγέβνας Καρένιν κ' ἐκείνη ἡ ἴδια μὲ παρακάλεσαν νὰ σᾶς ρωτήσω ποιὲς εἶναι οἱ σχέσεις σας . . . θὰ μ' ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς μιλήσω παστρικὰ . . . ποιὲς εἶναι οἱ σχέσεις σας, μὲ τὴ γυναῖκα σας, τὴν Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα Προτάσοβα.

Φέγγιας.—Δὲν ἔχω καμμιὰ σχέση μὲ τὴν γυναῖκα μου, ἤ, καλήτερα, μ' ἐκείνην ποὺ εἶτανε γυναῖκα μου.

Πρίγκ.—Αὐτὸ κ' ἐγὼ ἐνόμιζα, γι' αὐτὸ δέχτηκα αὐτὴν τὴν λεπτὴ ἀποστολή.

Φέγγιας.—Δὲν ἔχω καμμιὰ σχέση, καὶ θέλω ἀμέσως νὰ προσθέσω. Ὄχι ἀπὸ λάθος δικό της, ἀλλὰ ἀπὸ λάθος δικό μου . . . ἢ καλήτερα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἄδικα ποὺ τῆς ἔκανα. Ὅσο γιὰ κείνηνα, ἔμεινε μιὰ ἀψεγάδιαστη γυναῖκα, καθὼς εἶτανε πάντοτε.

Πρίγκ.—Λοιπόν, ὁ Βίκτωρ Καρενὶν καὶ ἡ μητέρα του μὲ παρεκάλεσαν νὰ σᾶς ρωτήσω τί σκέπτεσθε.

Φέγγιας.—(Ταραγμένος). Τί σκέπτουμαι; Τίποτε. Ἄφησα τὴ γυναῖκα μου ὅλως διόλου ἐλεύθερη, καὶ μάλιστα, δὲ θὰ τὴν σταναχωρήσω ποτέ· ἂς εἶναι ἥσυχη. Ξέρω πὼς ἀγαπᾷ τὸν Βίκτωρ Καρενίν, τόσο τὸ καλήτερο γι' αὐτήν. Ἐγώ, τὸν βρίσκω πολὺ σταράχωρο, εἶναι ὅμως καλὸ παιδί, πολὺ τίμιο καὶ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ εἶναι, καθὼς λένε, πολὺ εὐτυχισμένη μαζύ του. Que le bon Dieu les bénisse! Τελείωσε.

Πρίγκ.—Ναί, ἀλλά....

Φέγγιας.—(Τὸν διακόπτει). Μὴ μὲ παίρνετε γιὰ ζουλιάρη. Εἶπα γιὰ τὸν Βίκτωρα πὼς εἶναι στανάχωρος, παίρνω τὸ λόγο μου πίσω. Εἶναι χαριτωμένος, τίμιος, ἐνάρετος, σχεδὸν τὸ ἀντίθετό μου. Ἀγαπᾷ τὴ Λίζα ἀπὸ παιδί, καὶ ἴσως νὰ τὸν ἀγαποῦσε κι' ἐκείνη κι' ὅταν ἀκόμη παντρευούντανε μ' ἐμέ. Ἡ ἀγάπη ποὺ δὲν τὴν λογαριάζει κανεὶς εἶναι συχνὰ κι ἡ πιὸ βαθειά. Μοῦ φαίνεται πὼς τὸν ἀγαποῦσε πάντα, ἀλλά, σὰν τίμια γυναῖκα δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστέψη κ' ἡ ἴδια, καὶ ὅμως αὐτὸ εἴτανε σὰ μιὰ σκιὰ ἐπάνω στὴ ζωή μας. Κ' ἔπειτα, γιατὶ νὰ σᾶς τὰ ξεμολογοῦμαι αὐτά;

Πρίγκ.—Ἐξακολουθῆστε, σᾶς παρακαλῶ. Πιστέψτε με, ἂν ἦρθα ἐδῶ, ἦρθα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ καταλάβω κατὰ βάθος ποιὲς εἴτανε οἱ σχέσεις σας μὲ τὴ γυναῖκα σας. Σᾶς καταλαβαίνω· βλέπω πολὺ καλὰ πὼς αὐτὴ ἡ σκιά, καθὼς τὸ λέτε τόσον ὡραῖα, μποροῦσε ἀλήθεια νὰ ὑπάρχη.

Φέγγιας.—Ναί, ὑπῆρχε. Καὶ ἴσως γι' αὐτὸ ἡ συν-

τροφιὰ τῆς Λίζας δὲν μοῦ εἴτανε ἀρκετή. Καὶ ζήτησα κι' ἀλλοῦ· ἄφησα τὸν ἑαυτόν μου νὰ παρασυρθῆ ἀπὸ τὰ πάθη του. Μά, μοιάζει σὰ νὰ θέλω νὰ δικαιολογήσω τὴ διαγωγή μου.... Οὔτε κὰν τὸ σκέπτουμαι, κ' ἔπειτα εἶναι ἀδύνατο. Εἴμουνα ἕνας κακὸς ἄντρας . . . λέγω «εἴμουνα» γιατὶ πρὸ πολλοῦ δὲ λογαριάζω τὸν ἑαυτό μου γι' ἄντρα της. Τὴ θεωρῶ ὅλως διόλου ἐλεύθερη. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπάντηση μου.

Πρίγκ.—Γνωρίζετε ὅμως τὴν οἰκογένεια τοῦ Βίκτωρος καὶ τὸν ἴδιο. Οἱ σχέσεις του μὲ τὴν Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα εἴτανε πάντα καὶ εἶναι ἀκόμη πολὺ ἀθῶες. Ἐκεῖνος. θέλησε μονάχα νὰ τῆς φανῆ ὠφέλιμος στὶς δύσκολες στιγμές.

Φέγγιας.– Ναί, ἐγώ, μὲ τὴν παραλυσία μου, τοὺς ἔκαμα νὰ σχετισθοῦν. Τί νὰ γίνη! Ἔτσι εἴτανε γραφτό.

Πρίγκ.—Ξέρετε πόσο φανατικὰ ὑποστηρίζουν τὶς ὀρθόδοξες τους ἀρχές, κ' ἐκεῖνος καὶ ἡ οἰκογένειά του. Δὲ συμφωνῶ μὲ τὰ αἰσθήματά τους, γιατὶ ἔχω ἰδέες πιὸ πλατιές, μὰ τὰ σέβουμαι καὶ τὰ καταλαβαίνω. Καταλαβαίνω ὅτι καὶ γι' αὐτόν, καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὴ μητέρα του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸ γάμο, εἶνσι ἀδύνατο νὰ ζήση κανεὶς μὲ μιὰ γυναῖκα.

Φέγγιας.—Ναί, ξέρω πόσο εἶναι βλά..... (κρατιέται) φανατικὸς σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Τί θέλουν; Τὸ διαζύγιο; Πρὸ πολλοῦ εἶπα πὼς τὸ δέχουμαι. Μὰ τὸ νὰ ὁμολογήσω πὼς τὸ λάθος εἶναι δικό μου καὶ νὰ δεχτῶ ὅλες τὶς ψευτιὲς τῆς δίκης, αὐτὸ μοῦ φαίνεται πολὺ σκληρό.

Πρίγκ.—Σᾶς καταλαβαίνω καὶ συμφωνῶ μαζύ σας. Μὰ τί πρέπει νὰ γίνη; Μοῦ φαίνεται πὼς μποροῦσαν νὰ σιάξουν ἔτσι τὰ πράματα . . . καὶ ὅμως ἔχετε δίκαιο· συμφωνῶ μαζύ σας, εἶναι τρομερό.

Φέγγιας.—(Τοῦ σφίγγει τὸ χέρι). Εὐχαριστῶ πρίγκηψ. Πάντα σᾶς εἶχα γιὰ ἄνθρωπο τίμιο καὶ καλό. Πέστε μου τί πρέπει νὰ κάμω. Τί πρέπει νὰ κάμω. Ἐλᾶτε στὴ θέση μου. Δὲν γυρεύω νὰ φαίνουμαι καλήτερος. Εἶμαι ἕνας ἄθλιος. Ὑπάρχουν ὅμως πράματα ποὺ μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ κάμω. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ψέματα.

Πρίγκ.—Δὲ σᾶς καταλαβαίνω. Σεῖς μὲ τὴν ἀξία σας, μὲ τὴν ἐξυπνάδα σας, μὲ τὴ λεπτότητα σας, πὼς κατορθώνετε νὰ νικέστε ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, πὼς ξεχνᾶτε ἐκεῖνα ποὺ ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸν ἑαυτό σας;.... Πὼς καταντήσατε ἔτσι; Πὼς καταστρέψατε ὁλόκληρη τὴ ζωή σας;

Φέγγιας.—(Κρύφτει τὴ συγκίνηση του). Εἶναι δέκα χρόνια ποὺ ζῶ μιὰ ζωὴ παραλυμένη, καὶ πρώτη φορὰ τώρα ἕνας ἄνθρωπος σὰν ἐσᾶς βρέθηκε νὰ μὲ λυπηθῆ. Ἴσια μὲ τώρα, μονάχα οἱ φίλοι μου, κἄτι παραλυμένοι, κἄτι γυναῖκες μὲ λυπούντανε.... Μὰ ἕνας ἄνθρωπος λογικὸς καὶ καλός, ὅπως ἐσεῖς . . . σᾶς εὐχαριστῶ. Πὼς κατήντησα στὴν καταστροφή μου; Πρῶτα πρῶτα, τὸ κρασί. Ὄχι πὼς μοῦ κάμει εὐχαρίστηση νὰ πίνω. Μά, μοῦ φαίνεται πὼς ὅτι γίνεται τριγύρω μου δὲν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ γίνεται καὶ ντρέπουμαι. Νὰ τώρα σᾶς μιλῶ, αἱ λοιπὸν ντρέπουμαι. Μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι ντροπή, ντροπή, νὰ εἶναι κανεὶς ἀριστοκράτης ἀπὸ τοὺς πρώτους, ἢ διευθυντὴς τραπέζης.... Ἅμα πιῆ κανείς, δὲ ντρέπεται πιά.... Ἔπειτα, ἡ μουσική, χύνει μὲς στὴν ψυχὴ τόση ζωή, τόση ἐνέργεια. Ἔπειτα τὰ γλυκὰ μαῦρα μάτια, τὸ χαμόγελο.... Καὶ ὅμως, ὅσο περισσότερο αὐτὰ γοητεύουν, τόσο περισσότερο ντρέπεται κανεὶς κατόπιν.

Πρίγκ.—Καὶ ἡ δουλειά;

Φέγγιας—Τὴ δοκίμασα· εἶναι ἄσκημο πρᾶμα, εἴμουν πάντα δυσαρεστημένος. Μά, γιατὶ νὰ μιλοῦμε γιὰ μένα. Σᾶς εὐχαριστῶ.

Πρίγκ.—Ὥστε, τί πρέπει νὰ τοὺς πῶ:

Φέγγιας.—Πέστε τους πὼς θὰ κάμω ὅτι κι' ἂν θελήσουν. Θέλουν νὰ παντρευθοῦν; καὶ θέλουν νὰ μὴν ἐμποδίζη τίποτε τὸ γάμο τους;

Πρίγκ.—Βέβαια.

Φέγγιας.—Θὰ κάμω ἐκεῖνο ποὺ θέλουν· πέστε τους πὼς θὰ τὸ κάμω δίχως ἄλλο.

Πρίγκ.—Πότε;

Φέγγιας.—Σταθῆτε. Λοιπόν, ἂς ποῦμε σὲ δεκαπέντε μέρες; Φτάνει;

Πρίγκ.—(Σηκώνεται). Ὥστε, μπορῶ νὰ τοὺς τὸ πῶ.

Φέγγιας.—Ναί, μπορεῖτε. Χαίρετε, πρίγκηψ. Σᾶ εὐχαριστῶ καὶ πάλι.

Ὁ Πρίγκηπας φεύγει. Ὁ Φέγγιας κάθεται καὶ σιωπ πολλὴ ὥρα, κατόπι χαμογελῶντας:

Καλά, πολὺ καλά.... Ἔτσι πρέπει, ἔτσι πρέπει ἔτσι πρέπει.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΤΟ ΒΟΥΤΟΣ

Ἀφιερωμένο τοῦ φίλου σοφοῦ καθηγητὴ
Giuseqqe Barone

Ἀπὸ τὸ νεοτυπωμένο βιβλιαράκι τοῦ συνεργάτη μας Ν. Σαντοριναίου, ποὺ φέρνει τὸν τίτλο: ***Ἱστορίες τοῦ Πελάγου καὶ τῆς Ἀκρογιαλιᾶς***, ἀναδημοσιεύουμε τὸ παρακάτω ὄμορφο διήγημα:

Δώδεκα χρόνια πήγαινε ὁ Γιάννος στὸ βοῦτος· μικρὸ παιδὶ σὰν εἴτανε, ὅλοι θαμάζανε τὶς βουτησιές του· βουτοῦσε, κ' ἔκανε τόσην ὥρα στὰ βάθια τῆς θάλασσας, ποῦλεγες, γιὰ ἔσκασε, γιὰ ψὰρι τὸν κα-

τάπιε, καὶ ξάφνου, νὰ ὁ Γιάννος γελαστός, ξεβουτοῦσε ἑξῆντα ὀργιὲς πέρα καὶ σπαρταροῦσε στὰ γέλια μὲ τὴν τρομάρα σου. Καὶ τώρα, ποὺ λεβέντης σωστὸς δώδεκα χρόνια πήγαινε στὸ βοῦτος, κάθε ἄνοιξη οἱ καπετανέοι, κοιτάζανε ποιὸς νὰ πρωτοπάρει Γιάννο μαζί του, γιατὶ οἱ βουτησιές του εἴτανε γιὰ δυὸ νομάτους· βουτοῦσε κ' ἔφερνε ἀπάνω τὰ σφουγγάρια, ὄχι μὲ τὸ καλάθι, μὲ τὸ σακκί. Γι' αὐτὸ καὶ παραπάνω μερτικὸ ἔπαιρνε, κ' ἀνάμεσα σ' ὅλα τὰ παλληκάρια τοῦ νησιοῦ ξεχώριζε, γιὰ πιὸ τῆς φελιᾶς καὶ πιὸ ζηλεμένος. Κάθε χρόνο σὰ γύριζε, τὸ μερτικό του εἴτανε πιὸ μεγάλο ἀπ' ὅλων τῶν συντρόφων του, καὶ σ' ἐννιὰ χρόνια τὰ κατάφερεν ὁ Γιάννος καὶ μάζεψε λεφτὰ ὥς ποὺ νὰ κάνει προικιὰ τῆς μονάκριβης ἀδελφῆς του, καὶ νὰ τῆς δώσει καραβοκύρη. Δέκα μέρες γλεντήσανε τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς τοῦ Γιάννου, κ' ὁ Γιάννος πιὸ καλήτερα κι' ἀπὸ τὸ γαμπρὸ κι' ἀπὸ τὴ νύφη, καμάρωσε τὶς χαρὲς καὶ τὰ ξεφαντώματα, ποὺ γενήκανε ὅλα ἀπὸ τὴν ἀξιωσύνη του στὸ βοῦτος.

Μάνα δὲν εἶχε· εἴτανε ὀρφανὸς ἀπὸ γονιούς, καὶ σὰν πάντρεψε τὴν ἀδελφή του, ἄρχισε νὰ μαζεύει λεφτὰ καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀγαποῦσε κι' αὐτὸς μιὰν ὀρφανή, τὴν Ἀλεμινιώ, φτωχὸ μὰ ἀπ' τὰ πιὸ καλὰ κι' ἀπ' τὰ πιὸ νοικοκυρεμένα κορίτσια τοῦ νησιοῦ. Τὰ δύο ὕστερνὰ χρόνια ἔπειτα ἀπὸ τὴν παντριὰ τῆς ἀδερφῆς του πήγαινε πολὺ εὐνοϊκά, κι' ἀπ' τὸ βοῦτος ὁ Γιάννος πῆρε καλὸ μερτικό, καὶ κάτι μικρὰ χτηματάκια ποὺχε ἀγορασμένα, δώσανε καλὸ μαξοῦλι, ὡς ποὺ εἴτανε καμωμένα τὰ προικιὰ τῆς Καλῆς του, καὶ πήγαινε γιὰ ὕστερνὴ χρονιὰ στὸ βοῦτος ὁ Γιάννος, νὰ οἰκονομήσει τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου, γιὰ νὰ μὴ ξοδευτοῦνε τὰ ἕτοιμα, κ' ἔπεττα σὰν παντρεβόντανε, θὰ καθόντανε πιὰ στὸ νησὶ ν' ἀποζήσει ἀπὸ τὰ χτηματάκια του καὶ πρῶτα ὁ Θεός, ἂν πήγαινε καὶ καμμιὰ χρονιὰ στὸ βοῦτος θὰ πήγαινε συντροφιὰ μὲ καπετάνιο καὶ ὄχι σκέτος βουτηχτής. Ὄχι πὼς τὸν ἔμελλε ἐκείνονε τὸ βοῦτος, γιὰ πὼς φοβόντανε γιὰ τὴ ζωή του, ἐκεῖνος πιὸ πολὺ φοβόντανε τὴ στεριά, ἡ θάλασσα τὸν γνώριζε καλήτερα ἀπ' τὰ φύκια καὶ τὰ πετραδάκια ποὺ μερόνυχτὶς ἀλαφροχαϊδέβει στὰ βύθια της· τὶς πιὸ γλυκὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς του μαζί της τὶς ἐπέρασε· κοιμώντανε κ' ἔτρωγε στὴν κουβέρτα τῆς καγγάβας, μιὰ πήχη ἀπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἅμα δὲν εἶχε δουλειὰ ἔφτιανε μὲ τὸ φλόκο μιὰ φρεσκάδα στὴν πλώρη νὰ μὴν τὸν καίει ὁ καυτερὸς ἥλιος τῆς Βεγγάζας κ' ἔπαιρνε μιὰ φυλλάδα καὶ κοντοδιάβαζε νὰ περνάει ἡ ὥρα καὶ καμμιὰ φορὰ σὰν ἀπάνω στὴ δουλιὰ τοὐρχόντανε στὴν ἐνθύμηση ἡ Ἀλεμινιώ, γιὰ ἡ πατρίδα, ὥστε τὸ συλλογιόντανε πὼς νὰ βουτήσει. Μὲ τὴν ἐνθύμηση τῆς Ἀλεμινιῶς καὶ τῆς πατρίδας ἔπαιρνε τὸ λιθάρι στὰ χέρια καὶ βουτοῦσε καὶ καθὼς τὸ λιθάρι τὸν ἔσερνε στὰ βύθια, ἡ θάλασσα ὅλο καὶ πιὸ κρύα τὸν ἐδρόσιζε καὶ τὸν ἀλαφροχαΐδευε, κι' ὁ Γιάννος κατέβαινε στὰ λαγκάδια της, στὶς ἁπλωσιές, στὰ χωράφια της ποὖναι γεμάτα σφουγγάρια, κοράλια, μαργαριτάρια, κογχύλια, φύκια, θαλασσόδεντρα, γιούσουρο καὶ λογῆς λογῆς πετράδια ξωτικά, καὶ ξεχνοῦσεν ὁ Γιάννος πὼς εἶναι στὰ βύθια τῆς θάλασσας καὶ συλλογιζόντανε τὴν Ἀλεμινιώ, τὴν πατρίδα, καὶ δός του καὶ μάζεβε μὲ τὸ σφουγγαρολόγο σφουγγάρια. Οἱ σύντροφοι του ἀπάνω τρομάζανε. Γιὰ ἔσκασε, γιὰ ψάρι τὸν κατάπιε λέγανε, μὰ ξάφνου νὰ ὁ Γιάννος γελαστὸς ξεβουτοῦσε μὲ τὸ καλάθι γεμᾶτο καὶ σπαρταροῦσε στὰ γέλοια μὲ τὴν τρομάρα τους. Γι' αὐτὸ ὄχι πὼς δὲ θὰ πήγαινε στὸ βοῦτος βουτηχτὴς γιατὶ φοβότανε γιὰ τὴ ζωή του, μὰ λογάριαζε μιὰ καὶ θὰ παντρεφτεῖ νὰ μὴ γίνεται αἰτία νὰ καρδοπιάνεται καὶ νὰ λιγοψυχιάζει ἡ Καλή του μὲ τὴν ἀναλογή του. Γιατὶ ὅσο καὶ νὰ πεῖς, γυναίκα εἶναι καὶ πάντα σὰ νησιώτισα ποὺ πολλὰ εἶδε καὶ πολλὰ ἄκουσε, θὰ πηγαίνει ὁ νοῦς της κι' στ' ἀνάποδα καὶ θὰ στενοχωριέται. Τὴν ὑπεραγαποῦσε καὶ ἤθελε σὰ θὰ τὴν πάρει νὰ τήνε προσέχει σ' ὅλα της τὰ θελήματα καὶ τὶς λαχτάρες, μὴ στάξει καὶ μὴ βρέξει, κ' ἔτσι σὰν ποὺ λέγαμε, πήγαινε γιὰ ὕστερη χρονιὰ στὸ βοῦτος ὁ Γιάννος νὰ οἰκονομήσει τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου νὰ μὴ ξοδευτοῦνε τὰ ἕτοιμα. Εἴταν ἁγιασμένα τὰ νερὰ σὰν ἔφυγε κι' ὅλοι θυμόντανε, καὶ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους ἡ καλή του τί γλέντια ἔκανε, τί τραγούδια εἶπε καὶ πόσο χαρούμενος εἴτανε πρὶ νὰ φύγει. Σὰν ἔφτασε στὴ Βεγγάζα ἔστειλε γραφὴ καὶ ἔπειτα ἀπὸ δύο μῆνες κι' ἄλλη· ἔγραψε πὼς εἴτανε καλὰ καὶ πὼς ἐκείνη τὴ χρονιὰ τὸ βοῦτος πήγαινε πιὸ καλύτερα ἀπ' ὅλες τὶς χρονιές. Νὰ τοιμαζόσαστε γιὰ τὴ χαρά, ἔγραφε, κι' ἔστειλε καὶ λεφτὰ νὰ πάρουνε ἕνα γουρουνόπουλο νὰ τὸ θρέψουν γιὰ τὶς καλὲς μέρες. Πέρασεν ἔτσι τὸ καλοκαῖρι τὸ καψὸ κ' ἔφερε τὶς δροσιὲς τ' Αὐγούστου καὶ τοῦ Σταυροῦ. Ζύγωνε τ' Ἅη Νικόλα καὶ μιὰ μιὰ οἱ καγγάβες γυρίζανε κ' ἐδέναν τὶς πρυμάτσες στὸ μῶλο τοῦ νησιοῦ. Ἐρχόντανε πίσω καπετανέοι καὶ βουτηχτάδες ἀπ' τὸ βοῦτος καὶ γέμιζε νησιῶτες τὸ νησί. Ἄντρες καὶ παιδιὰ στὰ σπίτια καὶ λεβέντες στὰ καφενεδάκια ποὺ πουλᾶνε καὶ πιοτό. Κι' ἀντηχούσανε τὴ νύχτα στοὺς πρὶν ἐρημικοὺς δρόμους τοῦ νησιοῦ τ' ἀράπικα τραγούδια ποὺ μαθαίνουνε στὴ Βεγγάζα τὰ παιδιά, μαζὶ μὲ τὰ παλιὰ κι' ἀξέχαστα τραγούδια. Εἶναι ἀντα τῆς νιότης ν' ἀγαπάει κομάτι τὸ ξενύχτι καὶ τὸ γλέντι τῆς αὐγῆς. Ποῦ καὶ ποῦ ὅτι φτάνανε τὰ καΐκια, ἀκουγόντανε καὶ καμιὰ συμφορά· πάντα, ὅσο καὶ νὰ μὴν εἶναι, πέθαινε κανένα παιδὶ στὸ νοσοκομεῖο τῆς Βεγγάζας, γιὰ στὸ Τούνεζι, γιὰ ψάρι

τὸ ἔτρωγε· πάντα, ὅσο καὶ νὰ μὴν εἶναι, τύχαινε μιὰ συμφορά. Μὰ τὸ κακὸ πομένει πάντα στὸ σπιτικὸ ποὺ πέφτει καὶ οἱ ἄλλοι σοὖχουνε γλέντια καὶ χαρές, λένε ἕνα «Θεὸς σχωρέστονε» καὶ κοιτᾶνε τὴ χαρά τους.

Εἴτανε ὅλα τὰ καΐκια φτασμένα στὸ νησί, καὶ μόνο τὸ καΐκι τοῦ καπτὰν Μηνᾶ ποὖχε μαζί του τὸ Γιάννο, δὲν εἶχε φανεῖ ἀκόμα. Κατέβαινε κάθε πουρὸ ἡ Ἀλεμινιὼ στὸ μῶλο καὶ ρωτοῦσε.—Σήμερα αὔριο, ὅπου κι' ἂν εἶναι, θὰ φανεῖ, τῆς λέγανε, δὲν εἶναι 15 μέρες ποὺ εἴδαμε στὴ Βεγγάζα τὸ καΐκι· διάρμιζε τὶς ἁρματωσιές του γιὰ φευγιό. Τὸ πολὺ πολὺ γιατ' εἴτανε καλωσύνη φέτος νὰ καθίσανε μιὰ βδομάδα παραπάνω στὸ βοῦτος, γιατὶ ὅσο καὶ νὰ πεῖς, φέτος ὁ Γιάννος θὰ κάνει ταμάχι γιὰ παραπάνω μιὰ καὶ τοῦ χρόνου δὲ θὰ ξαναπάει, τῆς λέγανε καὶ πονηρογελούσανε, σὰ νὰ τὴ συχαιρόντανε γιὰ τὶς καλοριζικὲς ποὺ θὰ τῆς ἐρχόντανε.

Ἀνήμερα τ' Ἅη Σάββα, θαμπτόφεγγε ἀκόμα ὁ αὐγερινός, ὅτι ἀγνάντεψε μακρυὰ στὸ πέλαγο μιὰ καγγάβα. Ἄλλη δὲ θἄτανε παρὰ τοῦ Καπτὰν Μηνᾶ ποὖχε μαζὶ τὸ Γιάννο. Ὅλη τὴ νύχτα ἡ Ἀλεμινιὼ δὲν ἔκλεισε μάτι· ἔβλεπε στ' ὄνειρο της τὸ Γιάννο ἀσπροντυμένο καὶ παραόμορφο σὰν ἄγγελλο· τέτοια ὀνείρατα δὲν ξεδιαλύνουνε καλά, μὰ ὅπου πάει ἡ νύχτα ἂς πάει καὶ τὄνειρο. Γι' αὐτό, σὰν εἶδε ἡ Ἀλεμινιὼ τὸ καΐκι τοῦ καπτὰν Μηνᾶ, τὰ ξέχασεν ὅλα καὶ τοὺς καρδιοσωμοὺς καὶ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὄνειρο, κ' ἔτρεξε στὸ μῶλο καὶ περίμενε. Κι' ἄλλες νησιώτισες ποὖχαν παιδιὰ κι' ἄντρα στὸ βοῦτος μαζὶ μὲ τὸν καπτὰν Μηνᾶ, περίμεναν στὸ μῶλο πσστρικοντυμένες καὶ χαρούμενες. «Καλῶς τὰ δέχεσαι, Ἀλεμινιώ, τῆς λέγανε. Μὲ τὸ καλὸ νὰ τὸν δεχτεῖς καὶ νὰ τὸν ἀπολάψεις». Κοκκίνιζεν ἡ Ἀλεμινιὼ καὶ δίπλωνεν ἡ χαρά της, καὶ τὸ καΐκι τοῦ καπτὰν Μηνᾶ ὅλο ἕνα ζύγωνε. Ὅσο ποὺ τὰ λέμε ζύγωσε, φουντάρησε, καὶ πῆρε τὶς πρυμάτσες στὸ μῶλο. Μαντήλια ἀνεμιζόντανε ἀπὸ τὴ στεριά, κι' ἄλλα μαντήλια χαιρετοῦσαν ἀπὸ τὸ καΐκι. Μιὰ μιὰ νησιώτισα ἀναγνώριζε τὸ δικό της. Τὰ παιδιὰ τὰ μικρὰ σαλτούσανε χαρούμενα κρατῶντας τὶς μανάδες τους ἀπ' τὶς ποδιές, καὶ μόνο ἡ Ἀλεμινιὼ δὲν εἶχεν ἀκόμη γελάσῃ, γιατὶ ὁ Γιάννος δὲ φαινόντανε πουθενά. Σὲ λίγο, σὰ βάλανε σκαλωσιὰ στὸ καΐκι, ἀπὸ τὸ μῶλο ὅλες οἱ νησιώτισες εἴτανε μέσα καὶ δὲν ἄκουες ἄλλο παρὰ φιλιὰ κι' ἀναφυλλητὰ χαρᾶς. Μπῆκε κ' ἡ Ἀλεμινιώ, μὰ σὰν τρεμάμενη, γιατὶ ὁ Γιάννος δὲ φαινόντανε πουθενά. Ἴσα μὲ τὴν πρύμη τράβηξε. Ὁ καπτὰν Μηνᾶς ὅτι ἐρχόντανε, μὰ τὸ πρόσωπό του εἶχε μιὰν ὄψη ποὺ τῆς Ἀλεμινιῶς τὰ γόνατα λύθηκαν.—Ἂς τα, μὴ τὰ μελετᾶς, Ἀλεμινιώ μου, πρόλαβεν ὁ καπτὰν Μηνᾶς. Κακοτυχία φέτος, ὅσο καλότυχο πῆγε τὸ βοῦτος, τόσο κακότυχο τὸ ταξεῖδι. Πήγαμε φέτος κ' ἐγὼ κι' ὁ Γιάννος γιὰ καλήτερη πούληση καὶ δώσαμε τὸ μερτικό μας τοῦ ἐμπόρου στὴν Ἀλεξάντρα. Καλοπουλήσαμε, δόξα σοι ὁ Θεός, πήραμε καὶ τὸν παρᾶ κ' ἴσια πανιὰ γιὰ τὴν πατρίδα. Μωρὲ τί χαρὰ ποὺ τὴν εἶχε ὁ Γιάννος! Παρακαλοῦσε τοὺς ἀγέρηδες νὰ φυσᾶνε νἄρθουμε μιὰν ὥραν ἀρχήτερα. Μὰ κεῖνοι ποῦ νὰ φυσήσουνε! Τρία μερόνυχτα ξεροὶ μὲς τὸ κανάλι τῆς Ἀλεξάντρας. Τὴν ἄλλη νύχτα ξάφνου, στὸν ὕπνο ἀπάνω, διπλαρώνει τὴν καγγάβα μιὰ σκαμπαβιὰ μὲ τριάντα Ἀλτζερίνους· πέφτουνε μέσα. Μωρὲ τί θεριά· σὰ δὲ μᾶς πετσοκόψανε, πάλι καλά. Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ, μᾶς πήρανε ὅτι κι' ἂν εἴχαμε. Ἀπὸ παρᾶ, οἱ σύντροφοι ἀπὸ δῶ, γλυτώσανε γιατὶ δὲν εἴχανε πουλημένα. Ὁ καημὸς τοῦ Γιάννου δὲ λέγεται. Μὲ δάκρυα στὰ μάτια μὲ παρακάλεσε νὰ τόνε βγάλω στὴ Ρόδο, νὰ πάρει τὰ μάτια του, νὰ δουλέψει, νὰ μαζέψει παράδες, νἄρθει νὰ σὲ πάρει. Τὄχε γιὰ ντροπὴ νἄρθει χωρὶς λεφτά· νά, μοὔδωσε καὶ γραφὴ νὰ σοῦ δώσω.

Τῆς Ἀλεμινιῶς τὰ μάτια λάμψανε σὰ νὰ φώτισε ἐλπίδα ἄσβυστη. Πῆρε τὴ γραφὴ τοῦ καλοῦ της καὶ χαρούμενη.—«Νᾶνε καλὰ Παναγιά μου», εἶπε, «κι' ὅταν εἶναι τὸ θέλημα σου ἂς ἔρθει».—«Εὐχαριστῶ καπτὰ Μηνᾶ», εἶπε καὶ βγῆκε γελαστὴ μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες νησιώτισες ἀπὸ τὴν καγγάβα, μὲ θάρρος κ' ἐγκαρτέρηση πόχουνε μονάχα στὰ νησιά.

Δώδεκα χρόνια πήγαινε ὁ Γιάννος στὸ βοῦτος καὶ τώρα ποὺ εἴτανε νὰ παντρεφτεῖ κακοτυχιά. «Ἔχει ὁ Θεὸς» ἀναλογίστηκε «μὲ τὸ καλὸ νὰ γυρίσει, Παναγιά μου, καὶ νὰ μὴ ξεστρατίσει ὁ νοῦς του ἀπὸ τὸ νησὶ ἐκεῖ στὴν ξενητιὰ ποὺ γυρίζει», ψιθύριζε ἡ Ἀλεμινιὼ μέσα της, καὶ τραβοῦσε στὸ φτωχικό της. Εἶχε ἀκούσει πὼς στὴν ξενητιὰ ἔχει κάτι γαλανές, ξανθὲς κυράδες, ποὺ ξεμυαλίζουν τοὺς νησιῶτες καὶ ξεχνοῦνε τὸ νησί.....

ΟΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΝΙΤΣΕ

9

Νὰ ξεπαράσουμε τὸ παρελθὸν μέσα στὸν ἑαυτό μας: νὰ συνδυάσουμε τὶ ἔνστικτα καὶ νὰ τὰ διευθύνουμε ὅλα μαζὶ σένα σκοπό.—Εἶναι παρὰ πολὺ δύσκολο αὐτό! Μόνον τὰ κακὰ ἔνστικτα πρέπει νὰ ξεπεράσουμε.—Πρέπει νὰ στρώσουμε κάτω καὶ ἐκεῖνα ποὺ λένε καλὰ ἔνστικτα, γιὰ νὰ τὰ καθαγιάσουμε ἐκ νέου.

10

Δὲν πρέπει νὰ κάνουμε ***πηδήματα*** στὴν ἀρετή!

Ἀλλὰ πρέπει ὁ καθένας νὰ ἀκολουθῇ διάφορο δρόμο! Ἐν τούτοις ὁ καθένας δὲν πρέπει νὰ θέλῃ ν' ἀνέβῃ στὰ πιὸ ψηλά! Τὸ ἐναντίο, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ ***γέφυρα*** καὶ ***διδασκαλία*** γιὰ τοὺς ἄλλους.

11

Μὲ τὴν καλὴ θέληση νὰ βοηθήσουν, νὰ συμπαθήσουν, νὰ ὑποταχτοῦν, νὰ ὑποχωρήσουν στὶς προσωπικὲς ἐπιθέσεις, οἱ ἀσήμαντοι καὶ ἐπιπόλαιοι ἄνθρωποι θὰ φανοῦν στὰ μάτια κάτι ὑποφερτό: δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τοὺς βγάλῃ κανεὶς τὴν ἰδέα πὼς ἡ θέληση αὐτὴ εἶναι «ἡ ἀρετὴ ἡ ἴδια».

12

Ὁ ἄνθρωπος κάνει πολύτιμη μιὰ ἐνέργεια: ἀλλὰ πῶς μιὰ ἐνέργεια θὰ ἔκανε πολύτιμο τὸν ἄνθρωπο;

13

Ἡ ἠθικὴ εἶναι δουλειὰ ἐκεινῶν ποὺ δὲν μποροῦν ν' ἀπελευθερωθοῦν ἀπ' αὐτήν: Γιαυτό, γιὰ τοὺς τέτοιους, ἀποτελεῖ μέρος τῶν «ὅρων τῆς ὕπαρξης». Δὲν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀνασκευάσῃ ὅρους ὕπαρξης: Μπορεῖ μόνον νὰ μὴ τοὺς . . . . κατέχῃ.

14

Ἂν εἶταν ἀλήθεια πὼς ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει νὰ ἐπιβεβαιωθῇ, ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος θὰ καταχρόντανε τὸν πλησίον του, ἴσια-ἴσια ἐξαιτίας τῆς λησμονιᾶς τοῦ ἴδιου ἑαυτοῦ του καὶ ἐξαιτίας τῶν ἀλληλοβοηθητικῶν ἀρετῶν του — κι' αὐτὸ γιὰ προσωπικό του κέρδος.

15

«Ἀγάπα τὸν πλησίον σου» — αὐτὸ θὰ πῇ πρὸ παντός: «Μὴ διαφέρεσαι γιὰ τὸν πλησίον σου!» Καὶ ἴσια ἴσια τὸ μέρος αὐτὸ τῆς ἀρετῆς εἶναι τὸ πιὸ δύσκολο.

16

Ὁ κακὸς ἄνθρωπος θεωρούμενος σὰν παράσιτος: Στὴ ζωὴ δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα μόνον ἀπολαυσταὶ. εἶναι ἔλλειψη εὐγένειας.

17

Τὸ αἴσθημα τῆς εὐγένειας εἶναι κεῖνο ποὺ μᾶς ***ἀπαγορεύει*** νὰ μὴν εἴμαστε παρὰ ἀπολαυσταὶ τῆς ζωῆς. Τὸ αἴσθημα αὐτὸ ἐπαναστατεῖ ἐναντίον κάθε εἴδους ἡδονισμοῦ. Πρέπει νὰ ξοφλήσουμε μὲ κάθε ὀπισθοδρομικὸ πρᾶγμα.— Ἀλλὰ ἡ θεμελιακὴ δοξασία τῆς μάζας, εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ζῇ κανεὶς γιὰ τὸ τίποτε — ἐδῶ εἶναι ἡ ***χυδαιότητα της***.

18

Γιὰ τὸν ***ταπεινὸ*** ἄνθρωπο οἱ ἀντίθετες ἐκτιμήσεις τῶν ἀξιῶν εἶναι ἐφαρμόσιμες: Εἶναι σπουδαῖο νὰ τοῦ φυτέψῃ κανεὶς μέσα του τὶς ἀρετές. Πρέπει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ κανεὶς μὲ ἀπόλυτες ἐντολὲς, μὲ τρομεροὺς τύραννους

Δ. Παλάσας

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τ' ἀκούσατε τί γένηκε κάτω στὴ Σαλονίκη;
Χριστόδουλος ἀγάπησε μιὰ κόρ' Ἑβραιοπούλα.
Τὴν ἀγαπεῖ, τὸν ἀγαπάει γυρεύει νὰ τὸν πάρῃ.
— Χριστόδουλε μ' κι' ἃ μ' ἀγαπῆς, κι' ἃ θέλῃς νὰ [μὲ πάρῃς,
γιὰ κίνα κ' ἔλα μιὰ βραδιὰ κ' ἕνα Σαββάτο βράδυ,
Πδχουν Οὐβραῖοι τὴ γιορτή, τὸ Βαρυσυνολόγι,
ποὺ μπαίνου μὲς τὴ Χάβρα τοὺς, μπαίνουν καὶ προ- [σκυνοῦνε.
Χριστόδουλος ἐλάθεψε κ' ἐπῆγε Πέφτ' τὸ βράδι.
Κι' οὔλ' οἱ Οὐβραῖοι τὸν πιάσανε καὶ πᾶν νὰ τὸν [κρεμάσουν.
Χίλιοι τὸν πᾶνε ἀπὸ μπροστὰ καὶ δυὸ χιλιάδες πίσω.
— Ἄϊντε, Χριστόδουλε μ' μπροστὰ κ' ἐγὼ σὲ φτάνω [πίσω.
Χίλια φλωριά 'χω στὸ λαιμὸ καὶ χίλια μὲς τὴν τζέπη,
κι' ἃ δὲ μοῦ φτάσουνε κι' αὐτὰ πουλῶ τὰ σκουλα- [ρίκια.
Χριστόδουλος ἀνάμεσα σὰν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
καὶ σὰν τὸ τριαντάφυλλο, π' ἀνοίγει τὸ Γενάρη.

Ο ΓΡΑΙΚΟΣ

Ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν κάποια ψυχικὴ συγγένεια καὶ λάτρευσαν τὸ ἔργο τοῦ Μπαρρές, νομίσανε μὲ τὰ δύο τελευταῖα του ἔργα, τὸ «Στὴν ὑπηρεσία τῆς Γερμανίας» καὶ τὴν «Κολὲτ Μποτός,» πὼς ὁ περίφημος ἀκαδημιακὸς εἶχε ριζώσει στὸ χῶμα τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης καὶ δὲν εὕρισκε καμιὰ συγκίνηση πιὰ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀλύτρωτη Γαλλία. Τὸ τελευταῖο του ἔργο μᾶς ἐξάφνισε. Ὁ μεγάλος τεχνίτης δὲν ξέχασε τὴν Ἱσπανία. Ὅπως σὲ πιὸ παλιὰ χρόνια, στὸ μαγικὸ βιβλίο «Τοῦ αἵματος, τῆς ἡδονῆς καὶ τοῦ θανάτου» ἔτσι καὶ τώρα βρίσκει παθητικὰ καὶ ἡδονικὰ λόγια νὰ ψάλῃ τὴν τραγικὴ ὀμορφιά της. Στὸ ἔργο τοῦ Γραικοῦ—τοῦ μεγάλου Ἕλληνα ζωγράφου τῆς Ἱσπανίας Θεοτοκοπούλου—φανερώνει τὴν ψυχή της ἡ Τολέδη—καὶ ἡ Τολέδη, ὅποιος ξέρει τὸν τόπο, εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Ἱσπανίας, Αὐτὸ εἶναι τὸ

τελευταῖο ἔργο τοῦ Μωρὶς Μπαρρές. Ἕνα βιβλίο τέχνης, ποὺ ἀποσποῦμε τὸ παρακάτω ὄμορφο κομμάτι.

Νάτονα ὁ τραγικὸς Γραικός, ὁ ζωγράφος τῆς πιὸ ἀνήσυχης ψυχῆς—τῆς ἱσπανικῆς ψυχῆς—τοῦ Φιλίππου τοῦ Β'. Ἀφήνει σ' ἄλλους—κατωτέρους ζωγράφους—νὰ παραστήσουν τοὺς ἀπαίσιους μαρτύρους τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης, τὶς ἀπότομες χειρονομίες, ὅλα αὐτὰ τὰ παράδοξα ἢ τραγικὰ ἐπινοήματα, ποὺ κεντοῦσε τὰ πρωτόγονα ἔνστικα τοῦ σκληροῦ λαοῦ. Μὰ αὐτὸς θὰ κρατήσῃ ἀπὸ τὰ αἰσθήματα τῆς ***κανάγιας*** ὅτι τοῦ φαίνεται ὡς ντελικάτο καὶ χαρακτηριστικὸ τῆς φυλῆς, τὴν ὑπερηφάνεια καὶ τὴν φλόγα τῶν ματιῶν. Στὸ ἔργο του μέσα ὁ Γραικὸς θὰ χύσῃ τὴν Ἱσπανικὴ ψυχὴ πρόθυμη στὶς θυσίες καὶ φρουρὸ ἀκοίμητο τοῦ καθολικισμοῦ.....

Ἡ μεγαλοφυία τοῦ Γραικοῦ κατορθώνει νὰ μᾶς καταστήσῃ χειροπιαστὸ τὸ ***ὑπεράνθρωπο,*** ποὺ σελαγίζει πάνω ἀπὸ τὰ μοντέλα του. Ὅσο γηράσκει νομίζει κανεὶς ὅτι τὰ καλλιτεχνικὰ ὄνειρα του ρουφιοῦνται ἀπὸ τὴν ἀκαταμάχητη δύναμη τῆς Θρησκείας. Πόση ἀριστοκρατικὴ ὀμορφιὰ δὲν ξεχειλνᾶ ἀπὸ τὴ θαυμάσια εἰκόνα, ποὺ στολίζει τώρα τὸ παρεκκλήσι τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ, ὁ ἀπαράμιλλος ὁ «Ἅγιος Μαρτίνος» του....

«Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ» εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ δυσνόητα ἔργα του. Τὰ πρόσωπα νομίζεις ὅτι ἔγειναν πνοές, τόσο τὰ μακραίνει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὰ ἐξιδανικεύσῃ.....

Ἀνόητοι ἐκεῖνοι ποὺ εἶπαν ὅτι ὁ Γραικὸς εἶταν τρελλὸς κι' ὅτι τὰ ἔργα του εἶναι παραληρήματα τέχνης.

Κι' ἂν ὀνομάσουμε τρέλλα τὴ μεγαλοφυΐα του, εἶναι ἁγία τρέλλα.

Πῶς σὲ καταλαβαίνω, βασανισμένη καὶ μυστηριώδικια ψυχὴ τοῦ Γραικοῦ! Κατόρθωσες λίγους μῆνες πρὶν σβύσῃς νὰ βάλῃς τὴν ὕστατη πέτρα στὸ οἰκοδόμημα ποὺ ἔστησες ὑπερύψηλο στὴν καρδιὰ τῆς Ἱσπανίας.

Πῶς ἀγαπῶ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν ποὺ γράφουν τὶς τελευταῖες μέρες τῆς ζωῆς τους. Τὸ δεύτερο «Φάουστ» τοῦ Γκαῖτε, τὴ ζωὴ τοῦ Ρανσέ, τοῦ Σατωβριὰν καὶ τὸ θρόϊσμα τῶν τελευταίων στίχων τοῦ Οὐγκώ.

Τὸ ἀριστούργημα τοῦ Γραικοῦ, γιὰ μένα τοὐλάχιστον, εἶναι τὸ τελευταῖο του ἔργο, «Ἡ Πεντηκοστὴ» ποὺ βλέπουμε στὸ μουσεῖο τῆς Μαδρίτης. Σ' αὐτό του τὸ ἔργο—γέρος πιὰ πολὺ—κι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ σπάνιο, εἶπε τὴν τελευταία λέξη στὸ πεδίο τῆς τέχνης.

Στὸ θρησκευτικὸ αὐτὸν πίνακα ἀνασύρεται ὁ πέπλος σιγά, σιγὰ καὶ μοῦ ἀποκαλύπτεται ὁλάκαιρη ἡ ψυχὴ τῆς Τολέδης. Προσέξτε καὶ θὰ δῆτε ὅτι τὸ θρέμμα αὐτὸ τῆς Κρήτης καὶ ὁ κληρονόμος τῶν βυζαντινῶν, ποὺ μόρφωσε τὸ τάλαντό του κοντὰ στοὺς ζωγράφους τῆς Βενετίας καὶ στὸ παλάτι Φαρνὲζ τῆς Ρώμης, ὁ μαθητὴς τοῦ Τιτιανοῦ, δὲν εἶταν τώρα παρὰ ἕνας τεχνίτης τῆς καθολικῆς Φυλῆς. Κ' ἡ Ἱσπανία ὅλη κόχλαζε μέσα στὸ ἔργο ξένου τεχνίτη, ἐνῶ δὲν τὴν βρίσκουμε κάποτε καθόλου σὲ κατώτερα ἔργα Ἱσπανῶν ζωγράφων.....

Στὴν Τολέδη ἔζησα μιὰ κάποια ζωὴ διπλωμένη στὴν ἐπιρροὴ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τώρα ποὺ συλλογιοῦμαι αὐτὰ νομίζω ὅτι—τὸ αἰσθάνουμαι κατάβαθα— θ' ἀποτελοῦσα μιὰ συνέχεια στὸ ἔργ τοῦ Γραικοῦ, τόσο πολὺ συγγενεύουμε σὲ μερικὰ σημεῖα

Ὦ! Αἰωνία Τολέδη, ποὺ σὲ χρωστῶ μεθυστικὲς ὧρες εὐτυχίας καὶ ἔρωτα.

(Πέτρος Νεβάδας). ***Μωρὶς Μπαρρές.***

ΒΡΑΔΙΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἀπὸ τὸ νεοτυπωμένο τόμο τοῦ συνεργάτη μας Α. Ἀκροθαλασσίτη ἀποσποῦμε χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας, τὰ παρακάτω δύο ὄμορφα ποιήματα.

Καὶ σοῦ εἶπα ἐγὼ – Μονάχη
μιὰν ἀγριελιά,
ἡ ξέπνοη ἀργοκινάει νοτιὰ
στὴν ἔρμη ράχη.

Στοῦ πλατανιοῦ τὰ φύλλ' ἀργοχτυπᾶ
μιὰ σιγανὴ ψιχάλα.
Σήμερα οἱ μαύρες θλίψες μου
λείβονται στάλα, στάλα.

Κ' οἱ στοχασμοί μου σέρνονται
σὲ σκοτεινὰ ταξίδια.
Στῶν καλαμιῶν τὰ φύλλα κρέμονται,
ἀνάρια τοῦ ψιχαλητοῦ σταλίδια.

Κι' ὁ πόνος μου τώρα ὁ παλιός,
τὰ σωθικά μου σκάβει.
Ἄκου χτυποῦν—Κάποιο σκεβρὸ
στὴν ἀκροθαλασσιὰ χαλνοῦν καράβι.

✶

Καὶ σοῦ ξανάειπα — Τὰ λευκὰ
στὸ μέτωπο μου φέρε χέρια.
Στὸ μοναστήρι, ἄκου, τῆς κορφῆς,
λυώνουν οἱ ψαλμουδιὲς σὰν ἁγιοκέρια.

Τοῦ πεύκου ἡ σιγανὴ πηγὴ
τὶς λιγοστὲς ψυχομαχάει σταγόνες.

Χάνονται τώρα οἱ πόθοι μου
σὲ σιωπηλοὺς χειμώνες.

Κι' ὁ νοῦς μου τώρ' ἀνήμπορος,
λιμάνι νὰ σταθῇ δὲ βρίσκει.
Κοίτα στὰ ἔρμα ἀπάνω κύματα,
οἱ μαῦροι τῶν συννέφων φεύγουν ἥσκιοι.

ΚΡΙΤΙΚΑ

Ἀ. Ἀκροθαλασσίτη «Βραδινὰ Τραγούδια».

Εἶναι λίγες μέρες, ποῦ βγῆκαν τὰ «***Βραδινὰ Τραγούδια***» τοῦ Ἀκροθαλασσίτη, καὶ μπορῶ νὰ εἰπῶ ὅτι τὰ εἴκοσι τρία τραγουδάκια, ποῦ κλειεῖ αὐτὴ ἡ Συλλογὴ μέσα στὲς τριάντα σελίδες, ἢ τὸ σωστότερο μέσα στὲς εἴκοσι τρεῖς σελίδες της, διότι κάθε τραγουδάκι κατέχει καὶ ξεχωριστὴ σελίδα, εἶναι φιλολογικὸ γεγονὸς ἀπὸ τ' ἀσυνήθιστα σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο, ποὺ ἂν καὶ περικλείει τριακόσιες καὶ πλειότερες χιλιάδες ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, πεντέξη ἑλληνικὰ Γυμνάσια, φιλολογικοὺς Συλλόγους κλ. ἔχει μίαν ἄδικη ἀπέχθεια πρὸς τὴν ζωντανή μας, τὴν σημερινή μας φιλολογία, κι' ὄχι μόνον δὲν τὴν ὑποστηρίζει, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ τὴν καταδιώκει, ἀπὸ σφαλερὴ ἀντίληψη, ποῦ ἐκαλλιέργησε ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ ἡ βιβλιοκαπηλία κι' ὁ Δασκαλισμός, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ ἀμάθεια κι' ἡ ἀγυρτεία μερικῶν, ποὺ νομίζουν ἢ θέλουν νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Ελληνισμοῦ καὶ τὸ μέλλον του δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ὑψηλό, τὸ ἄρτιο, τὸ δημιουργό, ἀλλ' ἀπὸ τὰ ***ν*** κι' ἀπὸ τὰ ***σ***, ποῦ ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα μας στὸ τέλος μερικῶν πτώσεων καὶ κατάργησε ἡ ζωντανή μας γλῶσσα. Κι' ἐπειδὴ σήμερα δὲν ὑπάρχει νεοελληνικὴ λογοτεχνία σύμφωνη σ' ὅλα μὲ τὴν πεθαμένη ἀττικὴ γραμματική, ἀλλὰ μὲ τὴν ζωντανή, ποῦ βρίσκεται στὸ στόμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κι' αὐτῶν ἀκόμα τῶν διωχτῶν της, γι' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους δὲν ὑπάρχει σήμερα νεοελληνικὴ ποίηση, δὲν ὑπάρχει νεοελληνικὴ φιλολογία, δὲν ὑπάρχει τίποτε. Ἐτσι λοιπὸν ὅποιος ἔχει τὴν ἀτυχία νὰ εἶναι σήμερα ποιητὴς μικρός, μεγάλος, ἢ διηγηματογράφος, καὶ τὸ χειρότερο νὰ βγάλῃ βιβλίο, πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει του ὅτι δὲν θὰ τὸ ἀγοράσῃ κανένας καὶ ὅτι οἱ μόνοι ἀναγνῶστες του θὰ εἶναι οἱ συνάδερφοι του, ποὺ θὰ τὸ πάρουν χάρισμα ἀπὸ συναδερφότητα.

Γι' αὐτὸ ὅταν βλέπω ἕναν ποιητὴ ἢ ἕναν διηγηματογράφο νὰ βγάζῃ βιβλίο, τὸν πονεῖ ἡ καρδιά μου, διότι εἶμαι παριβέβαιος ὅτι ὁ φτωχὸς συγγραφέας—καὶ δυστυχῶς εἴμαστε ὅλοι φτωχοὶ—ὄχι μόνο δὲν θὰ κερδήσῃ τίποτε, ἀλλὰ καὶ θὰ στερηθῇ φορέματα, ὑποδήματα, ἴσως κι' αὐτὴν ἀκόμα τὴν ἐπάρκεια τῆς τροφῆς του γι' αὐτὸ τὸ βιβλίο.

Σ' αὐτὴν τὴν κατηγορία καταλέγεται κι' ὁ ποιητὴς τῶν «***Βραδινῶν Τραγουδιῶν***», διότι γράφει τὴν ζωντανή μας γλῶσσα, τὴν γλυκειὰ γλῶσσα τῆς μάννας μας κι' ὄχι τὴ μούμια, ποῦ εἶναι σαβανωμένη δυὸ χιλιάδες χρόνια

Τὰ τραγούδια τοῦ Ἀκροθαλασσίτη δὲν εἶναι τυχαῖα. Ὁ ποιητής τους ἔχει μέσα του τὴν ἔμπνευση ζωντανὴ καὶ ξέρει τί γράφει. Κι' ἀπὸ τέχνη ἀκόμα γνωρίζει καὶ θ' ἀσκηθῇ καλύτερα μὲ τὸν καιρὸ καὶ μὲ τὴν πεῖρα. Εἶναι φυσιολάτρης. Εἶναι ζωγράφος Δὲν γράφει, ἀλλὰ ζωγραφίζει μὲ λέξες, κι' οἱ ζωγραφιές του εἶναι ἀνοιχτές, καθαρές, ὤμορφες, κι' ἂν εἶταν, ὅπως εἶναι ζωγράφος μὲ λέξες, ζωγράφος μὲ χρώματα, κι' ἂν εἶχε στὰ χέρια του τὸν χρωστῆρα ἀντὶ τῆς πέννας, οἱ ζωγραφιὲς ποὺ θὰ μᾶς ἔκαμε δὲν θὰ μᾶς ἔλεγαν πλειότερο ἀπὸ τὲς λογοζωγραφιές, ποῦ μᾶς παρουσιάζει στὴ λιγοσέλιδη συλλογίτσα του.

Τὰ «***Βραδινὰ Τραγούδια***» ὁ ποιητὴς τὰ χωρίζει σὲ δύο μέρη: τὸ ἕνα, μὲ ἐννιὰ ποιηματάκια, τὸ ἐπιγράφει «***Λύπες***» καὶ τὸ ἄλλο μὲ δεκατέσσερα «***Πινελιές***». Ἀλλὰ κι' οἱ «***Λύπες***» κι' οἱ «***Πινελιὲς***» εἶναι ἕνα πρᾶγμα. Ὁ ποιητής, ὅσον κι' ἂν προσπαθήσῃ τὸν λυρικό, ἀπομένει πάντα ὁ ζωγράφος, ὁ λογοζωγράφος ποιητής. Ὅτι γράφει τὸ ἔχει ἰδεῖ, τὸ ἔχει πατήσει, τὸ ἔχει ἀπολαύσει, τὸ ἔχει ρεμβάσει. Δὲν βγάζει τίποτε ἀπὸ τὸν νοῦν του κι' ἀπὸ τὴν φαντασία του. Εἶναι ἀληθινό, ἀληθινώτατο ὅτι γράφει, χύνει τόσο φῶς στὲς γραμμές του, ποῦ νομίζει κανεὶς ὅτι βλέπει κι' αἰστάνεται ὅπως εἶδε κι' ὅπως τὲς αἰστάνθηκε ὁ ποιητὴς ὅταν τὶς ἔγραψε.

Νὰ ἕνα τραγούδι ἀπὸ τὲς «***Λύπες***» κι' ὄχι διαλεγμένο, ὡς ἀπόδειξη τῶν λόγων μου:

Φεγγάρι λάμπει ὁλόγιωμο στὸν σκοτισμένο θόλο.
Στ' ἀσήμια πλέουν οἱ ἀκρογιαλιὲς κι' ἀστράφτουν τὰ (χαλίκια,
Καὶ μὲς στὸ σεληνόφεγγο κινοῦνε ἀπὸ τὸ μῶλο
νὰ πᾶν στὸ νυχτοψάρεμα τὰ βραδυνὰ καΐκια.
Βαθυὰ στὰ οὐρανοθέμελα σιγοσταλάζει ἓν' ἄστρο·
Τὸ φῶς κάποιου πλεούμενου μὲς στ' ἀνοιχτὰ λιγόνει.
Στὸ μακρυσμένο κάστρο,
ξεχάστη ὁ ξάγρυπνος σκοπὸς ἀκούοντας τ' ἀηδόνι.

Νὰ κ' ἕνα ἀπὸ τὲς «***Πινελιές***» του.

Ὁλόστρωτα καὶ τιντωτὰ στεγνόνουν τὰ πλεμάτια
στὸ πέτρινο ριχτίμι.
Μὲ τὸν ἀγκῶνα σκιάζοντας τὴν ἀντηλιὰ ἀπ' τὰ μάτια,
ἀποκοιμήθηκε ὁ ψαρᾶς στοῦ καϊκιοῦ τὴν πρύμη.

Καὶ γράφοντας πλατειὰ γραμμὴ στὸ κῦμα, κατεβάζει
τὸ ρέμα ὁ μπάτης ἐκεῖ ἀνοιχτά, ποὺ ἀσπρολογάει (ὁ φάρος.
Στὴν σημαντούρα, ποὺ λευκὴ τὸν ὕφαλο σκεπάζει,
Πρὶν νὰ πετάξῃ, τὰ φτερά του ἀνοιγοκλεῖ ἕνας γλάρος.

Ποιὰ εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ ποιήματος τῶν «***Λυπῶν***» ἀπὸ τὸ ποίημα τῶν «***Πινελιῶν***;» Καμμιά! Ὁ ποιητὴς εἶναι ὁ ἴδιος καὶ στὸ ἕνα καὶ στὸ ἄλλο. Βλέπει καὶ λογοζωγραφίζει.

Δὲν γνωρίζω τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα τοῦ ποιητῆ τῶν «***Βραδινῶν Τραγουδιῶν***» ὅπως δὲν γνωρίζω καὶ γιατὶ ἔδωκε αὐτὸν τὸν σκοτεινὸν τίτλο στὰ τόσο φωτεινὰ τραγούδια του, ἀλλὰ χωρὶς ἄλλο κατάγεται καὶ γεννήθηκε στὴν ἀκροθαλασσιά, ἀπ' ὅπου πῆρε καὶ τὸ ψευδώνυμο του τὸ τόσο ἀληθινό. Νοσταλγεῖ τὴν ὤμορφη, τὴν γαλανομμάτα τὴν θάλασσα. Σ' ὅλα τὰ εἰκοσιτρία τραγούδια του δὲν λείπει ἡ θάλασσα ἢ τὸ κῦμα, ἢ τὸ ἀκρωτῆρι, ἢ ἡ βάρκα, ἢ τὸ ἀκρογιάλι, ἢ ὁ γλάρος. Παντοῦ μυρίζει θάλασσα κι' ἐκεῖ ἀκόμα, ποῦ ρίχνεται ὁ ποιητὴς στὴν ἀγροτικὴ ζωή, φράπ! ξεπροβάλλει ἀπὸ ἕναν στίχο ἡ θάλασσα, σὰν ἀπὸ πανώριο παραθύρι καὶ σοῦ λέγει:

— Ἐδῶ εἶμαι!

Πέφτει, σιγὰ τὸ βράδυ.
Ἀνάμεσα στὶς κουμαριὲς σταμάτησε ὁ διαβάτης,
Ποὺ καταιβαίνει τὴν πλαγιά. Στὸ ἐρημικὸ πηγάδι
Τρέμει ὁ κισσός, ποὺ τὸν φιλεῖ ὁ δροσισμένος μπάτης.

★

Κι' ὁ ἁλωνιστὴς ποὺ σκόλασε, στ' ἁλώνι μπρὸς κα- (θίζει,
Νὰ κόψῃ μὲ ξερὸ ψωμὶ τοῦ κάματου τὴν πεῖνα.
Στριγγιὰ μιὰ ὀχιὰ σφυρίζει
Κάτω ἀπ' τοῦ τράφου τοῦ στενοῦ τὰ βάτα καὶ τὰ (σκοῖνα.

★

Καὶ πέρα στ' ἀκρωτῆρι
Μὲ τὰ πανιά του ὁλάνοιχτα στὸν ἥλιον, ὅπου γέρνει
Στῶνα πλευρό του πλαγιαστὸ ἓν' ἄσπρο τρεχαντήρι
Κάποια βαρκοῦλα σέρνει.

Ἡ θάλασσα εἶναι τὸ στοιχεῖο τῆς φαντασίας του, εἶναι ἡ πηγή, ποῦ παίρνει τὴν ἔμπνευσή του, τὴν δύναμη του, τὸ ποιητικό του πέταγμα. Ἀλλὰ ὡς τὴν ἀκρογιαλιὰ κι' ὄχι παραμέσα! Ὁ ποιητὴς δὲν βάνει τὸ πόδι του στ' ἁρμυρὸ νερό, οὔτε στὴν βάρκα! Μακρυὰ ἀπὸ τέτοια ἀστεῖα! Ὅταν μπῇ κανεὶς στὴν ὤμορφη θάλασσα, πρέπει νὰ παλέψῃ καμμιὰ φορὰ καὶ μὲ τὴν ἄγρια κι' ἄσκημη τρικυμία της· Ἀγαπᾶ τὴν θάλασσα, ἀλλ' ἀπὸ μακρυά, ἢ τὸ πολὺ-πολὺ ἀπὸ τ' ἀκρογιάλι. Ἐτσι θὰ εἶναι πάντα φίλος της καὶ πάντα θαυμαστής της, καὶ πάντα θὰ μᾶς γράψῃ ὡραῖα θαλασσινὰ τραγουδάκια, θὰ μᾶς ζωγραφίζῃ ἤθελα νὰ εἰπῶ.

Ἡ Μοῦσα τοῦ Ἀκροθαλασσίτη εἶναι ἀπὸ τὲς σπάνιες. Εἶναι ἤρεμη κι' ἥμερη, σὰν ἀνοιξιάτικη χαραυγή, χωρὶς σύννεφα, χωρὶς ἀστραπές, χωρὶς καταιγίδες, γιομάτη γλυκειὰ ὠμορφιά, ὠμορφιά, ποῦ δὲν τὴν ἐσκίασαν λύπες καὶ φροντίδες, μίση καὶ πάθια. Δὲν εἶναι μεγαλόφωνη, δὲν πετάει στὰ οὐράνια, οὔτε μπαίνει στὰ κατακλείδια τῆς γῆς, δὲν ὁδηγεῖ τὸν ποιητήν της στὰ πεδία τῶν μαχῶν, μέσα στὰ αἵματα καὶ στὲς καταστροφὲς, ὅπου λάμπουν τὰ σπαθιὰ καὶ βροντοῦν τὰ ντουφέκια καὶ τὰ κανόνια, ἀλλ' ἔχει μιὰ γλυκειά, μιὰ μαγικὴ φωνή, ἕνα τραγοῦδι θελκτικό, μιὰ μελωδία σιγανή, ποῦ δὲν εἶναι δυνατὸ παρὰ νὰ σαγηνέψῃ κάθε εὐγενικὴ καὶ τρυφερὴ καρδιά, ποῦ ἀγαπάει τὴν ὠμορφιά, τὴν ἥμερη κι' ἀληθινὴ ὠμορφιά. Δὲν γιγαντεύει, ἀλλ' ἐξημερόνει, ἐξευγενίζει καὶ ἐξανθρωπίζει.

Χ. Χρηστοβασίλης.

Ν. Σαντοριναίου, Ἱστορίες τοῦ πελάγων καὶ τῆς ἀκρογιαλιᾶς.

Σένα μικρὸ τόμο ὁ κ. Ν. Σαντοριναῖος τύπωσε μερικά του θαλασσινὰ διηγήματα. Μεγάλα πράματα δὲν εἶναι. Τὰ χαρακτηρίζει ὅμως κάποια ἀφέλεια στὸ γράψιμο καὶ τὴν ἐκτέλεση, μιὰ πρωτόγονη μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ἐκτέλεση. Ὁ ἀναγνώστης μόλις ἀρχίσῃ νὰ διαβάζῃ τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ πρώτου διηγήματος, νομίζει πὼς βλέπει νὰ διηγιέται ὁ ἁπλοικὸς ναυτικός, φυσικὰ καὶ ἀβίαστα, χωρὶς νὰ δείχνῃ πούπετα τὴν παρουσία του ὁ συγγραφέας. Τέτοιο εἶδος ἱστορίες ἔχει γράψει εἴκοσι χρόνια πρὶν ὁ Α. Καρκαβίτσας, μὲ περισσότερη ὅμως πνοή, μὲ πέννα τεχνίτη καὶ ψυχολογημένα, πολλὲς φορὲς μάλιστα πολὺ ψυχολογημένα. Ἡ ψυχολογία στὶς ***Ἱστορίες τοῦ πελάγου καὶ τῆς ἀκρογιαλιᾶς***, δὲν παίζει μεγάλο ρόλο καὶ ὁ συγγραφέας της φανερώνεται περισσότερο ἕνας ἀφηγητής, παρὰ ἕνας δημιουργός. Ἕνας ἀφηγητὴς ποὺ παίρνει μιὰ ἱστορίτσα καὶ σοῦ τὴν παρουσιάζει ξερά, χωρὶς χρώματα καὶ ἀκόμη χωρὶς τὸν παλμὸ τῆς τέχνης. Καμιὰ φορὰ ὁ ἀφηγητὴς αὐτὸς εἶναι θελκτικός, χωρὶς ὅμως νὰ μπορῇ νὰ κινήσῃ τὴν σκέψη τοῦ ἀπαιτητικοῦ ἀναγνώστη, καμιὰ φορὰ πάλε γίνεται ἀπίθανος καὶ χαλαρώνει τὸ ἐνδιαφέρο. Σένα διήγημα του διηγιέται πὼς πνίγεται ἕνα καράβι καὶ τὸ πλήρωμα προσπαθοῦσε νὰ σώσῃ τὴ ζωή του. Ὁ ἀναγνώστης ὅμως δὲ νοιώθει τὸν τρόμο τῶν ναυτῶν, δὲ βλέπει τὴ λαχτάρα τῆς ζωῆς καὶ

παραξενεύεται σὰ βλέπει ἕνα ναύτη νὰ **χτυπᾶ κάθε κάρτο τῆς ὥρας** τὴν καμπάνα, σημάδι τοῦ κινδύνου. Πόση ψυχραιμία θὰ χρειαζόντανε μέσα στὸν ὕστατο κίνδυνο νὰ κοιτάζῃ ὁ ναύτης τὸ ρολόι του καὶ νὰ κρούῃ κάθε κάρτο τῆς ὥρας τὸν κίνδυνο. Κι' αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀσήμαντο σημεῖο, μιὰ ἀβλεψία νὰ ποῦμε τοῦ συγγραφέα, ποὺ συχωριέται, μὰ μπορεῖ κανεὶς ν' ἀποδώσῃ σὲ ἀβλεψία τὸ ὅτι, ἐνῷ βούλιαζε τὸ καράβι, ὁ Μπάρμπα Γεωργῆς ὁ Μελούσης, τὸ καντέμι τοῦ καραβιοῦ, κουρασμένος ἀπὸ τὴ δουλιά, ἀποσταμένος κάθησε σἕνα μπουγέλο γυρισμένο ἀνάποδα καὶ εἶπε τοῦ καπετάνιου: Μὲ συμπαθᾷς καπετάνιε, αἴ γεράματα. Καὶ παίρνοντας ὕστερα τὴν ἄδεια τοῦ καπετάνιου πῆγε στὴν καμπίνα του καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ἐνῷ τὸ καράβι ὁλοένα βούλιαζε. Δηλαδὴ σὰ νὰ μὴ γενόταν τίποτε.

Μόλα τὰ ἐλαττώματα τους ὅμως τὰ διηγημιατάκια αὐτὰ τοῦ κ. Ν. Σαντοριναίου, χωρὶς νὰ μᾶς λένε τίποτε ἐξαιρετικό, χωρὶς νὰ μᾶς ἀποκαλύπτουνε τίποτα καινούριο, διαβάζουνται μὲ εὐχαρίστηση κι' αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ ἕνα νέο συγγραφέα, ποὺ μιὰ μέρα μᾶς ὑπόσχεται πὼς θὰ γράψῃ πολὺ καλήτερα καὶ πολὺ ἀληθινώτερα.

Α. Γ.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Εἶναι μιὰ μονόπρακτη κωμωδία τοῦ Ἰ. Πολέμη μὲ λίγες ἐξυπνάδες, μὲ στίχο πλαδαρὸ καὶ παραλυμένο, ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ στίχοι τοῦ ποιητῆ τῶν «Ἀλαβάστρων». Τίποτε καινούριο δὲ λέγει, ἡ ἰδέα της κοινὴ καὶ ἡ φιλολογική της ἀξία ἀσήμαντη.

ΟΤΑΝ ΒΡΑΔΥΑΖΗ

Μονόπρακτο δραματάκι μὲ κάποια σκέψη. Ἡ ἀρχή του πλαδαρή, φλύαρη, κοινή, κουραστική. Τὸ τέλος μὲ κάποιο ἐνδιαφέρο καὶ κάποια προσπάθεια τοῦ συγγραφέα Γ. Κορομηλᾶ νὰ φτάσῃ σὲ πιὸ ἀψηλὸ ἐπίπεδο ἀπὸ τὶς συνηθισμένες κοινοτοπίες. Ἡ ψυχολογία του τραβηγμένη. Τὸ κύριο θέμα, ποὺ τὸ διαπραγματεύτηκαν πολλοὶ Γάλλοι δραματογράφοι εἶναι: ὅταν κανεὶς στὴν πρώτη του νιότη δὲ ζήσῃ τὴ ζωή, σὰ φτάσῃ σὲ ὥριμη ἡλικία στρέφει τὰ μάτια του στὸ παρελθὸν καὶ διψᾶ, διψᾶ νὰ ξαναγυρίσῃ πίσω. Καὶ τοῦ ἔρχεται τότε μιὰ δυνατὴ ἐπιθυμία νὰ κερδίσῃ ὅτι ἔχασε, ἀλλὰ τότε τόνε δένουν οἱ συνθῆκες, οἱ ὑποχρεώσες καὶ ἐξακολουθεῖ τὴ ζωή του ὅπως τὴν ἄρχισε. Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος πάντα θὰ αἰστάνεται κάποιο τυράννιο.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ

Εἶναι μία Βυζαντινὴ τραγωδία τοῦ ποιητῆ Ἀ. Προβελεγγίου. Ὁ Προβελέγγιος γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ καινούριο του αὐτὸ ἔργο, διάλεξε μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ τραγικὲς σελίδες τῆς μέσης ἱστορίας μας. Μὰ δὲν τῆς ἔδωσε πνοή, δὲν τῆς ἔδωσε ζωὴ οὔτε χρῶμα. Παρουσίασε ἕνα κουραστικὸ κατασκεύασμα χωρὶς παλμό, μιὰ κρύα εἰκόνα, ποὺ οἱ ἠθοποιοὶ τῆς ἔδωσαν τὸ τελευταῖο χτύπημα τῆς καταστροφῆς, γιατὶ δὲν παίζανε διόλου καλά. Ἡ ἀπαγγελία τους εἶταν κακή, καθὼς καὶ τὰ σκηνικά τους. Τὸ νέο αὐτὸ ἔργο τοῦ Προβελεγγίου ἀπὸ τώρα μπορεῖ νὰ λογαριαστῇ γιὰ πεθαμένο καὶ νὰ ριχτῇ στὴ λήθη.

Ο ΦΡΙΤΣ

Ὁ Σούντερμαν δὲν εἶναι μεγάλος συγγραφέας, ἔδειξε ὅμως ἕνα συγγραφικὸ παλμὸ στὴ «Μάγδα» του καὶ τὴν «Τιμή». Ὁ Φρὶτς ὅμως, τὸ μονόπρακτο δρᾶμα ποὺ ἀνέβασε στὴ σκηνὴ ὁ θίασος τῆς κυρίας Κυβέλης τὸν κατεβάζει πολὺ καὶ ὡς συγγραφέα καὶ ὡς σκηνικό. Ἂν καὶ θέλησε νὰ δείξῃ μὲ λίγα λόγια μιὰ ὄψη τῆς γερμανικῆς ψυλῆς, ποὺ τὴν κυριεύει τὸ στρατιωτικὸ πνεῦμα καὶ ἡ πειθαρχία. Ὁ κ. Οἰκονόμου ὑποκρίθηκε τὸ λοχαγὸ Φρίτς. Ἕνα πρόσωπο γελοῖο ποὺ κατέβασε τὴν ἀξία τοῦ καλλιτέχνη μας. Ἔκανε πολὺ ἄσκημα ὁ κ. Οἰκονόμου νὰ ὑποκριθῇ ἕνα τέτοιο πρόσωπο, γιατὶ κατάστρεφε τὴν ἐντύπωση, τὴν ἔξοχη ἐντύπωση ποὺ ἔκανε στὸ δημόσιο μας μὲ τοὺς «Βρυκόλακες» τοῦ Ἴβσεν.

Ο ΦΑΟΥΣΤ

Εὐτυχήσαμε νὰ διοῦμε καὶ τὸ ἀριστούργημα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας, τὸ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε. Γιὰ τὸ ἔργο, τὸ τόσο βαθὺ καὶ τόσο δυσκολοεξήγητο δὲ θὰ ποῦμε τίποτα. Θὰ περιοριστοῦμε μόνο στὸ παίξιμο. Ὁ Φάουστ δὲν παίζεται εὔκολα. Πρῶτα-πρῶτα θέλει κατάλληλες σκηνογραφίες καὶ δεύτερο ἀπὸ μέρος τῶν ἠθοποιῶν χρειάζεται ἄρτια μόρφωση, φιλολογικὴ μόρφωση καὶ μελέτη, γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ μποῦνε βαθιὰ στὸ νόημα καὶ στοὺς χαρακτῆρες. Ἡ κυρία Κυβέλη ἔπαιξε καλά. Ὑπήρξανε μάλιστα στιγμὲς ποὺ εἶταν ἀμίμητη. Ὁ κ. Οἰκονόμου ἐπίσης καλά. Σπάνια βλέπει ἡ πόλη μας τέτοιο Μεφιστοφελή. Τἄλλα ὅμως τὰ πρόσωπα δὲ βρισκόντανε στὸν τόπο τους. Ὁ κ. Γαβριηλίδης λόγου χάρη εἶταν ἕνας κακὸς Φάουστ μὲ σημαντικὰ λάθια. Στὴν τελευταία μάλιστα σκηνὴ ποὺ ἔλεγε τὴ Μαργαρίτα νὰ φύγουνε ἀπὸ τὴ φυλακή, ἔχει ὅλους διόλου παραξηγήσει τὸ ρόλο. Φανταστῆτε τὴ Μαργαρίτα νὰ βγάζῃ φωνὲς ὀδύνης, νὰ σπαράζεται καὶ ὁ Φάουστ νὰ τὴν προτρέπῃ νὰ φύγουνε μὲ ἕνα ἤρεμο καὶ μαλακὸ τρόπο. Μήπως κάτω ἀπὸ τὸν ἤρεμο καὶ μαλακὸ τρόπο ἔκρυφτε ὁ Φάουστ τὰ κύματα τῆς ὀδύνης, ποὺ ἔπνιγαν τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὴν ψυχή του;

Ὁ Θεατρικός.

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΤΑ ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Τὴν προπερασμένη Κυριακὴ γιορτάστηκε στὸν Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογο ἡ πεντηκονταετερίδα του. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ ἐπίσημοι ξένοι παρευρεθήκανε σ' αὐτή. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτα γιὰ τὴ διεξαγωγὴ τῆς γιορτῆς. Τὰ ἡμερήσια φύλλα εἶπαν ἀρκετά. Θὰ ποῦμε ὅμως μερικὰ λόγια γιὰ τὸ ἔργο του καὶ γιὰ τὴ δράση του. Ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἵδρυσαν πρὶν πενῆντα χρόνια εἶχαν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴ βεβαιότητα ἀκόμη πὼς ὁ Σύλλογος θὰ πρόσφερνε πολλὰ στὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ὡραία ἐλπίδα τῶν ἱδρυτῶν ἐματαιώθηκε. Ὁ Σύλλογος γίνηκε ἕνα σχολαστικὸ ἵδρυμα καὶ ἀκολούθησε τὸ δρόμο τῆς σαπίλας καὶ τῆς παρακμῆς. Οὔτε τὰ γράμματα ὠφέλησε, οὔτε τὴν κοινωνία. Τὸ ἔργο του, κακὸ ἢ καλό, ὀπισθοδρομικὸ ἢ προοδευτικό, ποτὲ δὲν ἐκλαϊκεύτηκε. Ἡ βιβλιοθήκη του ἔμεινε ἁπλούτιστη καὶ κλειστὴ στὸν πολὺ κόσμο καὶ ἡ Ζωγράφειος βιβλιοθήκη περιορίστηκε σὲ τόσο στενὰ ὅρια, ποὺ κανένας δὲν ἔννοιωσε τὴν ὕπαρξη της. Ὁ Σύλλογος, ποὺ διοικήθηκε πάντα ἀπὸ ἀνίκανους, ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἀπὸ τύχη πέσανε στὰ γράμματα, ποὺ μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο μπορούσανε νὰ πέσουνε καὶ σὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἐπάγγελμα, ἀπὸ τὴτ ἵδρυση του δὲν ἀκολούθησε τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἔθνους, τὴ ζωή του, τὴν κίνηση του, προσπάθησε μάλιστα μὲ φανατισμὸ μανταρίνου νὰ ἀποκρούσῃ κάθε νεωτεριστικὸ κίνημα, κάθε ἰδέα προοδευτική. Αὐτὸς ποὺ ἔπρεπε νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ δρόμο στὴν πρόοδο, ἔβαζε πέτρες γιὰ νὰ σκοντάψῃ. Γι' αὐτὸ στὸ νεώτερο σκεπτόμενο ἑλληνισμὸ γίνηκε ἕνα ἀντιπαθητικό, ἕνα ἀχρωμάτιστο, ἕνα ἀνάξιο καὶ ἀνωφέλευτο σωματεῖο, ποὺ ἔκλεισε μέσα στὰ σπλάχνα του ἕνα ἄρρωστο μέρος τοῦ ἔθνους, ποὺ γιὰ θεό του εἶχε πάντα τὴν παραξημένη ἀρχαιότητα. Καὶ οὔτε στὴν ἀρχαιότητα δούλεψε μὲ πνεῦμα σοφὸ καὶ δημιουργικό. Τὴ ρεζίλεψε κι' αὐτὴ μὴ γνωρίζοντας νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀπέραντη καὶ μαγική της ὀμορφιά. Μάλιστα δὲ λέμε ὑπερβολές. Ποιὸς μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπιδείξῃ τὸ ἐναντίο; Ποιὸς εἶναι ὁ κύκλος ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ ὄχι τὴ γραμματικὴ καὶ τὸ συντακτικὸ τῆς ἀρχαίας γλώσσας, ἀλλὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θεϊκῆς ἐκείνης ἐποχῆς; Καὶ ἀφοῦ γιὰ τὰ παλαιὰ γράμματα μας δὲν ἔκανε τίποτα σοβαρὸ καὶ ἀξιοπαρατήρητο, τί ἔκανε γιὰ τὰ νεώτερα; Γι' αὐτὰ ἴσια-ἴσια δὲν καταδέχτηκε νὰ δουλέψῃ καθόλου. Τὰ περιφρόνησε, τὰ κακοφήφισε, δὲν ἐπίτρεψε ὁ μανταρίνος νὰ εὕρουνε στοὺς κόλπους του ἄσυλο. Γι' αὐτὸ ὅποιος μπαίνει στὸ ὡραῖο μέγαρο τοῦ Συλλόγου, βλέπει προτομὲς καὶ ζουγραφιὲς ἀρχαίων ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων, βλέπει καὶ πίνακες μὲ τὰ ὀνόματα ἐμπόρων, τραπεζιτῶν καὶ ἄλλων ἐπαγγελματιῶν, δὲ βλέπει ὅμως οὔτε τὶς εἰκόνες, οὔτε τὶς προτομὲς τῶν μεγάλων λογογράφων μας, τουλάχιστο τοῦ περασμένου αἰῶνα. Οἱ Σολωμοὶ καὶ οἱ Πολυλάδες καὶ οἱ Κάλβοι καὶ οἱ Βηλαράδες καὶ οἱ Βαλαωρίτες καὶ πολλοὶ ἀκόμη ἄλλοι τῆς ἀξίας τους, δὲν μπορούσανε νὰ ἔχουν τὸν τόπο τους μέσα στὴν αἴθουσα, ποὺ στηλώνεται ἡ παραξηγημένη ἀρχαιότητα καὶ ἀναγράφουνται μὲ χρυσὰ γράμματα τὰ ὀνόματα ἀσημάντων προσώπων, ποὺ κυριολεχτικὰ τίποτα δὲν προσφέρανε στὰ γράμματα. Τὸ πολὺ-πολὺ παράδες στὸ Σύλλογο, γιὰ νὰ ξοδευτοῦνε ἄδικα καὶ ἀνωφέλευτα.

Ὅσα λέμε πιὸ ἀπάνω δὲν τὰ λέμε ἀπὸ πνεῦμα ἀντιπολιτευτικό, ἀλλὰ γιατὶ πονοῦμε τὸ ἔθνος, ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ ἀποχτήσῃ ἕνα σωματεῖο τῶν γραμμάτων ἄξιο λόγου καὶ ἀντάξιο τοῦ ὀνόματος του.

ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος γιόρταζε τὰ πενῆντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυση του, μερικοὶ νέοι λογογράφοι, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἀντιπροσωπεύουνε τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἀκμή μας, μαζευτήκανε σὲ μιὰ μικρὴ αἴθουσα καὶ ψήφισαν τὸν κανονισμὸ νέου φιλολογικοῦ συλλόγου μὲ τὸν τίτλο ***Διγενὴς Ἀκρίτας***, ὄνομα τοῦ μεσαιωνικοῦ ἥρωα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου αὐτοῦ εἶναι λογοτεχνικὸς καὶ γλωσσικός. Θὰ ἐργαστῇ νὰ διαδώσῃ τὴν τέχνη καὶ μὲ τὴν τέχνη νὰ μορφώσῃ τὸ χαρακτῆρα τοῦ νεώτερου Ἕλληνα, ποὺ ἡ ψευτιὰ παρ' ὀλίγο νὰ τὸν καταστρέψῃ Θὰ προσπαθήσῃ νὰ πείσῃ τὸν κόσμο πὼς ἡ δημοτικὴ γλῶσσα πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημη μας γλῶσσα, ἡ φιλολογική μας, ἡ ἐμπορική μας, ἡ ἐθνική μας Κι' αὐτὰ θὰ τὰ κατορθώσῃ ὄχι μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ ἔργα. Θὰ ἐκδίδῃ βιβλία, θὰ προκηρύχνῃ διαγωνισμούς, θὰ κάμῃ διάλεξες Θὰ προσπαθήσῃ νὰ διορθώσῃ τὴ σαπισμένη μας ἐκπαιδευση, νὰ τῆς δώσῃ ζωή, νὰ τὴν ἀνανεώσῃ καὶ θὰ πολεμήσῃ κάθε ψευτιά, κάθε ἐμπόδιο στὴν πρόοδο τῶν γραμμάτων μας καὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὁ ***Διγενὴς Ἀκρίτας*** δὲν ἔρχεται γιὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς γνωστοὺς δρόμους, τοὺς σκολιούς, ἀλλὰ θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἴσιο δρόμο καὶ γι' αὐτὸ εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ πολεμηθῇ ἴσως γιὰ τὴν ὥρα ἀπὸ τὴν παραζαλισμένη κοινωνία μας, ἀλλὰ θὰ ἐκτιμηθῇ κατόπι καὶ θὰ ὑποστηριχτῇ.

Ἴσως σὲ ἄλλο φύλλο δημοσιεύσουμε τὸ καταστατικὸ τοῦ καινούριου συλλόγου.

ΟΙ ΜΑΝΤΑΡΙΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΟΧΛΟΣ

Πήραμε ἕνα γράμμα ἀπὸ μιὰ ἐπαρχία ποὺ περιγράφει μὲ μαῦρα χρώματα τὴν κατάσταση ἑνὸς σχολειοῦ, ποὺ οἱ μαθητὲς του φερθήκανε μὲ τὸ χειρότερο καὶ βαρβαρώτερο καὶ χυδαιότερο τρόπο ἐναντίον στοὺς καθηγητὲς τους, γιατὶ ὑποψιαστήκανε πὼς οἱ καθηγητὲς αὐτοὶ εἶναι μαλλιαροί. Δὲν ἀμφιβάλλουμε πὼς κάποιοι μανταρίνοι φαλακροκοράκοι φανάτισαν τοὺς μαθητὲς γιὰ τὰ μικροσυμφέροντα τους καὶ τοὺς σπρώξανε νὰ προβοῦνε στὴ σκοτεινὴ πράξη τους, ποὺ θὰ γραφῇ μὲ πολὺ σκοτεινὰ γράμματα στὶς σελίδες τῆς ἱστορίας τοῦ σχολειοῦ. Ἀλλὰ οἱ μαθητὲς αὐτοὶ σὰ νὰ ζουλέψανε τοὺς φοιτητὲς τῶν Εὐαγγελικῶν, δὲν ντρέπονται νὰ γίνονται ὄργανα μερικῶν ἀσυνειδήτων; Δὲν ντρέπονται νὰ μὴν ἐξετάζουν ποιὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια, δὲν ντρέπονται, λέμε, σὰν ὄργανα τῆς βαρβαρότητας καὶ τοῦ μεσαιωνισμοῦ, νὰ θέλουνε νὰ σιδεροδέσουν τὴ συνείδηση τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου; Δὲν ντρέπονται νὰ ἀναγκάζουνε τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς χαρακτηρίζουνε γιὰ ὄχλο; Ἀπὸ τέτοιους μαθητές, ποὺ θὰ βγοῦν αὔριο στὸν κόσμο γιὰ νὰ δράσουν, τί μπορεῖ νὰ προσμένῃ τὸ δυστυχισμένο τὸ ἔθνος μας.

ΜΙΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Στὸ σύλλογο Ἑρμῆ δόθηκε τὶς ἄλλες μιὰ μουσικὴ συναυλία. Θᾶταν καλὸ ὁ σύλλογος αὐτὸς νὰ δίνῃ συχνὰ συναυλίες, γιατὶ ὅπως ἡ φιλολογία, ἔτσι κ' ἡ μουσικὴ εἶναι μέσο μορφωτικὸ καὶ ἐξημερωτικό. Στὶς συναυλίες ὅμως ποὺ θὰ δίνῃ πρέπει νὰ φροντίζῃ νὰ παίρνουνε μέρος καὶ Ἕλληνες καλλιτέχνες καὶ ὄχι μόνο ξένοι, γιατὶ ὁ σύλλογος Ἑρμῆς ἔχει καὶ ἕνα καθῆκον, πολὺ στοιχειῶδες, νὰ ἀναδείχτῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς μουσικούς μας. Στὴ μουσικὴ συναυλία ποὺ γίνηκε τὶς ἄλλες παρατηρήσαμε πὼς οἱ Ἕλληνες μουσικοὶ καὶ ἐρασιτέχνες λείπανε σχεδὸν ὅλους διόλου. Γιατὶ αὐτό; Μήπως ὁ ἑλληνικὸς σύλλογος Ἑρμῆς δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς χωνέψῃ. Γιατὶ δὲν εἶναι ἐφημίλλοι τῶν ξένων; Ἢ γιατὶ ἕνα ξένο ὄνομα μπορεῖ νὰ στολίσῃ καλήτερα τὸ πρόγραμμα μιᾶς συναυλίας;

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΚΗΣ

Ἕνα ὡραῖο καὶ ὠφελιμώτατο βιβλίο πρόκειται νὰ βγῇ κατ' αὐτάς, ποὺ συγγραφέας του εἶναι ὁ δικηγόρος καὶ λόγιος κ. Ν. Κεχαγιόπουλος. Ἡ Γραμματικὴ καὶ τὸ λεξικὸ τῆς Καππαδοκικῆς γλώσσας, ποὺ ἐπαινέθηκε καὶ βραβεύτηκε ἀπὸ τὴ Γλωσσικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἀθήνας. Καθὼς λέγει ἡ κρίση τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ν.Κεχαγιόπουλου εἶναι πολύτιμο καὶ θὰ προσφέρῃ πολλὰ στὴ λαογραφικὴ ἐπιστήμη. Ἕνα τέτοιο ἔργο λοιπόν, κυριολεκτικὰ ἐθνικό, πρέπει νὰ ὑποστηριχτῇ ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμοῦνε τὴν πρόοδο καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ ἔθνους μας στὴν ἐπιστήμη καὶ στὰ γράμματα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κο Τζαβ. Νοβορωσίσκη. - Πήραμε τὸ γράμμα σας, καθὼς καὶ τὸ διήγημα. Ἀποροῦμε πὼς δὲ λαβαίνετε ταχτικὰ τὰ φύλλα. Ἂν καὶ σᾶς τὰ στείλαμε διπλὰ μὲ τὸ ρωσσικὸ ταχυδρομεῖο, ὕστερα ἀπὸ τὸ δελτάριο ποὺ μᾶς στείλατε. Γιὰ τὸ διήγημα σας θὰ σᾶς ἀπαντήσουμε στὸ ἄλλο φύλλο. Κάτι μπορούσατε νὰ κάνετε ἐκεῖ γιὰ τὰ «Χρονικά». Ἡ συδρομή σας τελειώνει στὶς 15 τοῦ Ἰουλίου.

—Κο Κ. Π. Σταυροδρομι.—Στὸ προηγούμενο φύλλο δὲν προφτάσαμε νὰ σᾶς ἀπαντήσουμε. Σᾶς ἀπαντοῦμε τώρα. Δὲν προσέξατε διόλου καλὰ τὸ τί ἔγραφε ὁ Θεατρικὸς γιὰ τὸ θίασο τῆς Κας Νίκα. Ἡ Κα Νίκα εἶναι καλὴ ἠθοποιός, ἀλλ' εἶπε ὁ Θεατρικὸς πὼς μιμιέται τὴν Κοτοπούλη κι' ὅταν μιμιέται κανεὶς κάνῃ πράξη δουλική. Ἂν θέλετε νὰ βεβαιωθεῖτε γι' αὐτὸ παρακολουθήσατε καλὰ τὴν Κοτοπούλη. Ἡ Κοτοπούλη εἶναι τὸ δραματικὸ ἀστέρι τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ὡς γιὰ τὸ Φὺρστ μπορεῖτε νὰ ἔχετε τὴν ἰδέα σας πὼς εἶναι δηλαδὴ μεγάλος ἠθοποιός. Ὁ Θεατρικὸς εἶναι πεισμένος πὼς παίζει ἕνα δυὸ ρόλους μόνο καὶ τίποτα παραπάνω. Νὰ μὴ σᾶς ἐμάγεψε ἡ ἀπαγγελία του, ἡ στάση του, τὸ παράστημα του; Γιὰ τὰ ἔργα ποὺ λέτε, μήπως ὁ Θεατρικὸς δὲ γράφει πὼς τὰ περισσότερα ἔργα ποὺ παίζει ὁ θίασος τῆς Κας Κυβέλης εἶναι τῆς ρουτίνας; Προσέξατέ το. Προσέξατε ἐπίσης καὶ τὴ θεατρικὴ στήλη τοῦ σημερινοῦ φύλλου γιὰ νὰ βεβαιωθῆτε ἀκόμη μιὰ φορά. Τὸ γράμμα σας δὲν μποροῦμε νὰ τὸ δημοσιεύσουμε ὄχι γιατὶ δὲν ἐγκρίνουμε ὅσα λέτε, ἀλλὰ γιατὶ παρουσιάζετε μερικὲς ἀφίλειες ἐδῶ κ' ἐκεῖ, Ἂν ἔχετε ἀντίγραφο γράψτε σᾶς παρακαλοῦμε μιὰ ματιά. Ἂν κοκκινίσετε θὰ πῇ πὼς ἔχετε μέλλον. Ἂν ὄχι μὴ ... μιλᾶτε ἄλλη φορὰ γιὰ θέατρο.

— Κο Θ.Μ. Σταυροδρόμι. - Τὰ ποιήματα τοῦ Ζὰν Μωρρεᾶς «Τρυγόνες καὶ Ἔχιδνες» δὲν εἶναι βέβαια ἀριστουργήματα. Ἔδωσαν ὅμως μιὰ καινούργια ὤθηση στὴ νεοελληνικὴ ποίηση. Αὐτὸς ποὺ νεαρώτατος τότε εἶχε χτυπήσει σὲ μιὰ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα τὸ Ρεβίδη, γιατὶ ὁ συγγραφέας τῶν «Εἰδώλων» γκρέμιζε τοὺς παλαιοὺς θεούς, ἀπὸ τοὺς πρώτους ἄθελα ἴσως, ἀκολουθοῦσε τὴν γνώμη τοῦ μεγάλου στυλίστα καὶ σατυριστῆ. Γιὰ ἀπόδειξη ἀναδημοσιεύουμε τὸ παρακάτω ποίημα ἀπὸ τὶς «Τρυγόνες καὶ Ἔχιδνες» ποὺ φέρνει τὸν τίτλο «Δεκέμβριος».

Σφυρίζει ἔξω ὁ ἄνεμος τρελλός,
Σὰ νὰ φωνάζῃ ἄγριο θηρίο.
Τί κρίμα νἂν κανένας μοναχὸς
Στὸ τζάκι του κοντὰ μὲ τέτοιο κρύο!
Ἂν σεῖχα ἐδῶ στὰ φλογερά μου στήθια,
Ἂν σ' ἔσφιγγα, χρυσή μου ἀγάπη τώρα,
Μὲ χάδια, μὲ φιλιά, μὲ παραμύθια,
Πῶς θὰ γλυστροῦσεν εὔκολα ἡ ὥρα...

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τὴν πρώτη Μαρτίου δόθηκε στὸ Βαριετὲ μιὰ εὐεργετικὴ παράσταση γιὰ κείνους ποὺ ἔπαθαν ἀπὸ τὸ σεισμὸ τῆς Ζάκυνθος καὶ τῆς Κεφαλλωνιᾶς. Σένα διάλειμμα τῆς παράστασης ὁ συνεργάτης μας κ. Ὅμηρος Μκεκὲς ἀπάγγειλε ἕνα ὡραῖο ποίημα, ποὺ ἐμάγεψε τὸ πυκνὸ καὶ ἐκλεχτὸ ἀκροατήριό. Στὸν κ. Μπεκὲ δόθηκε ἕνα στεφάνι ἀπὸ δάφνη.

— Τυπώθηκε στὴν Ἀθήνα καὶ κυκλοφορεῖ ἕνα νέο ἔργο τοῦ ποιητῆ Σωτήρη Σκίπη, μὲ τὸν τίτλο «Ὁ Γύρος τῶν Ὡρῶν».

— Ἐπίσης τυπωθήκανε σὲ τόμο μερικὰ διηγήματα τοῦ Γρ. Ξενοπούλου.

— Στὸ περασμένο φύλλο, στὸ ποίημα τοῦ Ζὰν Μωρεᾶς; γίνηκαν κάποια τυπογραφικὰ λάθη. Παρακαλοῦμε τὸν ἀναγνώστη νὰ τὰ διορθώσῃ. Ποίημα δεύτερο, στίχος πέμπτος ἀντί: Δὲ θὰ παραπονεθῶ κτλ.νὰ διορθωθῇ. Δὲ θὲ νὰ παραπονεθῶ κτλ. Ἐπίσης ἡ τελευταία λέξη τοῦ ἴδιου ποιήματος ἀντὶ σαφή, νὰ γίνῃ σοφή,

— Ἡ κρίση τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ μας θὰ δημοσιευτῇ στὸ ἐρχόμενο φύλλο. Τὸν κ. Δ. Π. Φωτεινὸ ποὺ ἀπουσιάζει θ' ἀντικαταστήσῃ στὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ ὁ Γκούρα Ἀλειτούργητος.

— Τὸ Ἐκδοτικὸ Κατάστημα τῶν κ.κ. Σαρηγιάννη καὶ Σεβαστιάδη ἄρχισε νὰ τυπώνῃ τὸ *Νὶκ Κάρτερ* σὲ δεκαπενταήμερα φυλλάδια, καλοτυπωμένα καὶ μὲ εἰκόνες Ἡ σειρὰ τοῦ Νὶκ Κάρτερ στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ διαβάστηκε πολὺ ἀπὸ τὸ λαό. Τὸ πρῶτο τεῦχος μὲ τὸν τίτλο *Τέχνασμα Ἀφάνταστο* τυπώθηκε καὶ κυκλοφορεῖ ἀπὸ χτές.

"LE MONDE,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ καλλιτέρα ἀσφάλεια τῆς Γαλλίας, ὑπὸ διαρκῆ κυβερνητικὸν ἔλεγχον.

ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΑΣ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑΣ ΕΥΚΟΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΛΕΟΝ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ

Γραφεῖα Οὐζοὺν Χαν, Γαλατᾶ.

ΑΙ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΙ ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ

ΤΗΣ

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

ΔΑΝΕΙΟΥ 1904

Εἶναι αἱ ἀσφαλέστεραι, αἱ καλλίτεραι, αἱ συμφερώτεραι ὅλων.

Πωλοῦνται ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς Ὀθωμανικῆς Πιστώσεως.

Τιμὴ 2 Λ. Τουρκίας.

Χουριὲτ Χάν, 13—15, Κωνσταντινούπολις.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ **Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ**

Τύποις Ρ. ΣΑΚΑΓΙΑΝ